



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

De S. Theoctiste Lesbia In Insula Paro Commentarius Praevius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

A monumentis pondus accipiunt. Iam vero ut de tota S. Georgii historia nostram quoque coniecturam proferamus, notatu dignum est nostris, tomm allerum Iunii prelo parantibus, casu submittas esse lectiones tres de S. Georgio monacho Vabrensi, quae cum Proprio Lodovensi e verbo concordant, ita tamen ut de suscepto episcopatu nulla sit mentio (1). Quod idem ille qui in Conchensi monasterio eruditus erat et Vabrensi ascriptus Lutevensem sedem adeptus fuisse asseratur, id

permixta videntur.

(1) Act. SS., Iun. t. II, p. 244-45.

solis hagiographis, ni fallor, debetur, qui Georgium monachum unum cum Georgio episcopo existimarunt. Et illius quidem commemoratio die 19 februarii in dioecesi sua Ruthenensi agebatur, huius autem 9 novembris apud Lutevenses. Postquam in unum coalescere visi sunt, pristinam nihilominus in sua quisque dioecesi anniversariam diem servarunt. Et haec quidem indubia esse non contendimus; certiora tamen non occurrunt.

AUCTORIBUS
H. D.

DE S. THEOCTISTE LESBIA

IN INSULA PARO

B

E

SAEC. IX

COMMENTARIUS PRAEVIUS

H. D.

Vitae
S. Theoctistae
summa.

1. Lepida est historia quam se accepisse testatur a quodam monacho Nicetas magister, cum a Leone imperatore († 911) legatione juncturus ad Arabes Cretenses missus, ad Parum insulam paulisper divertere coactus fuerat. Cum templum Deiparae, ornatum et marmore conspicuum, sed a Nisiri, Arabum duce, vastatum visitaret, obviam venit eremita, sacerdotio auctus, qui solitudinem plus quam triginta annos incolebat. Hic Nicetae et sociis bene precatus, sacrosancta mysteria celebravit, plurima de Nisiri et Arabum incursione eorumque ad Xylophagum, Euboeae promontorium, clade narravit, et ea tandem quae paucos ante annos de S. Theoctiste a venatore Euboeensi audiverat. Advenerat ille cum sociis in insulam Parum, quae magnam cervorum et caprearum copiam alebat. Postquam multum venatus esset, antequam discedit, templum Deiparae ingressus est. Videns autem prope sacram mensam sublegmen quoddam quod vento agitabatur, volensque discernere quid esset, vocem audivit dicentem: « Ne ultra progrediaris, mulier enim cum sim, nuda a te conspici erubescio. » Obstupefactus pallium ei proiecit. Accessit mulier illa — Theoctiste nomen illi erat — quae a triginta annis eremiticam in insula vitam agebat, herbis victitans, amictu autem paulatim detricto spoliata. Fuerat quippe cum suis in patria Lesbo ab Arabibus capta, Parum deducta, ubi in silvis latuerat donec praedones insulam relinquerent. Haec cum aperuisset: « Quando anno sequenti, ait, navigaturus es in hanc insulam venandi causa, rogo ut in vase mundo mihi accipias particulam ex intemeratis donis corporis domini nostri Iesu Christi. Ex quo enim hanc habitavi solitudinem tali dono numquam sum dignata. » Repromisit ille, et anno uno elapso, eucharistiam in pyxide secum tulit, piaequae mulieri tradidit. Tum venatum abiit. Antequam autem ad navem regressus est, ad templum rediit,

Theoctistae valedicturus; ipsam vero invenit, in ipso loco, in quo eam prius viderat, e vivis excessisse. Quam statim sepulturae tradidit, una prius eius excisa manu, quam reliquiarum instar secum tulit. Tum in navem ascendit, et solvere iussit. Cum autem dies illuxisset, navis in eodem portu immobilis remansisse visa est. Intellexit venator pium furtum Deo displicuisse, statimque in templum revertit, manumque cum corpore sanctae reposuit. Quo facto, navis sine ulla mora soluta est. Tum sociis, quae acta fuerant, venator aperuit. Hi autem protinus proram verterunt et Parum omnes regressi sunt. Ad templum cursu contenderunt, et visus quidem est locus in quo sancta posita fuerat, figuram corporis servans, corpus autem evanuerat. Et haec quidem venator Symeoni, qui eadem narravit Nicetae, eumque sacramento adegit ut beatam vitam scriptis mandaret.

2. Nicetam hagiographum celeberrimum Paphlagonem, sub Leone imperatore floruisse, et ad tempora Constantini Porphyrogeniti vitam protraxisse in superioribus dictum est (1); illum ipsum esse qui Theoctistae historiam ex ore Symeonis monachi exceperit, nec alium esse ab illo Νικήτα τοῦ πανεμφήμου πατριζίου καὶ κνέστορος nomine qui Vitam S. Andreae Cretensis, BHG. 113, conscripsit (2) asserere non ausim, licet temporum ratio minime obstet. Vitae autem Theoctistae binos habemus libellos, in multis persimiles, quos qui non satis distinxerunt in gravissimos incurrerunt errores. Bipartita est diversitas codicum, quorum alii, N, illum ipsum libellum exhibent quem Nicetas conscripsisse traditur, BHG. 1723-1724; alii, M, quorum nullus est qui metaphrasticus non sit, libellum anonymum, BHG. 1725-26, qui alterius retractatio est. Porro Metaphrastes libellum Nicetae novo instruxit prologo, phrasim hinc inde mutavit, sententias nonnullas e suo peno induxit, et ultima capitula paulo prolixius

A Niceta
magistro

Vita
primum
conscripta
est,

(1) Supra, p. 13, n. 10. — (2) Ita censuit Chr. LOPAREV, in Vizantijskij Vremennik, t. IV, p. 346. expressit

AUCTORE
H. D. expressit. Sed quod mireris, quae ex persona scribentis enuntiabantur intacta reliquit, ita ut quae a Niceta gesta erant, Metaphrastes egisse videretur. Hinc deceptus est Michael Psellus, qui Symeonis Metaphrastes tum laudationem (1), tum officium ecclesiasticum dictavit, cuius haec verba referre iuvat, e canonis ode sexta :

Τὸ πρῶτόν σου σύγγραμμα, ἐκ προνοίας θεϊκῆς, καὶ ὁμιλίας γέγονε τοῦ ἱεροῦ πρεσβύτου καὶ μοναστοῦ, Συμεὼν θεσπέσιε, ὃν ἐν Πάρω τῇ νήσῳ θεθεώρηκας.

Ἄξιός ἐξέμνησας τῆς Λεσβίας τὰ λαμπρὰ καὶ θεῖα ἀγωνίσματα, Θεοκτίστης τῆς ὄντως ἀγγελικόν, μικροῦ καὶ ἀσώματον, τελειώσης πανσόφως τὸ πολίτευμα (2).

non vero
a Symeone
Metaphrasta.

Intellexit videlicet ipsum Symeonem Metaphrastem ab homonymo illo monacho S. Theoctistae gesta didicisse et de iis conscribendis monitum fuisse; eam autem sumendi calamum divino quodam nutu oblatam occasionem ratus, Vitam Theoctistae πρῶτον Symeonis σύγγραμμα pronuntiavit (3). Ex his etiam factum est ut tota temporum ratio perturbaretur, et Symeonem Metaphrastem cum Allatio, qui Psello crederat, primis saeculi X decenniis non vero ultimis, ut oportebat, plerique collocarent (4).

Eiusdem
codices N;

3. Ad codices quibus tradita est Vita S. Theoctistae veniendum. Horum praecipui sunt :

N 1 = Codex Venetus bibliothecae Sancti Marci graec. 349. Membraneus, saec. XI/XII nitide exaratus (5). Inter Vitas Sanctorum mensis novembris, legitur, ad diem 10, fol. 116-123^v : Βίος τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας τῆς ἀσκησάσης καὶ κοιμηθείσης ἐν νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάρω συγγραφεὶς ὑπὸ Νικίτη τοῦ πανευκλεστῆτος μαγίστρου.

N 2 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 811. Membraneus, saec. XI exaratus. Metaphrastes a die 1 ad 15 novembris (6). Fol. 112^v-123^v : Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστου Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας.

N 3 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1798. Membraneus, saec. XII exaratus. Item Metaphrastes. Fol. 88-99 : Vita S. Theoctistae.

N 4 = Codex Venetus Sancti Marci graec. 361. Membraneus, saec. XIV exaratus (7). Metaphrastes. Fol. 76^v-84^v : Vita S. Theoctistae.

N 5 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1541. Membraneus, saec. XIII exaratus (8). Metaphrastes. Fol. 169-180^v : Vita S. Theoctistae.

N 6 = Codex bibliothecae Angelicae graec. 126. Chartaceus, saec. XVI exaratus (9). Metaphrastes. Fol. 68-74 : Vita S. Theoctistae.

N 7 = Codex bibliothecae Scorialensis y. II.

12. Membraneus, saec. XIII exaratus (10). Metaphrastes. Fol. 52^v-63^v : Vita S. Theoctistae.

N 8 = Codex Chalcensis bibliothecae Scholae Theologicae 35, saec. XVI exaratus (11). Metaphrastes. Fol. 109^v-120^v : Vita S. Theoctistae.

N 9 = Codex Mosquensis, bibliothecae S. Synodi, 384. Membraneus, saec. XI exaratus (12). Inter varias sanctorum Vitas, fol. 266^v-274 : Βίος μακαρίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας. Codicem non inspeximus.

Libellum N, latine redditum, primus edidit Al. Lippomanus (13), a quo eum mutuatus est, ad diem 10 novembris, L. Surlus, qui et lemmati addidit : ex Simeone Metaphraste. Eundem suis Annalibus, ad annum 902, inseruit Baronius.

4. Codicum metaphrasticorum elenchum nunc accipe :

M 1 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 810. Membraneus, saec. XI exaratus (14). Metaphrastes. Fol. 89-97^v : Vita S. Theoctistae.

M 2 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 2037. Membraneus, saec. XI exaratus (15). Metaphrastes. Fol. 100-121^v : Vita S. Theoctistae.

M 3 = Codex Venetus bibliothecae Sancti Marci graec. 351. Membraneus, saec. XI/XII exaratus (16). Fol. 106^v-116^v : Vita S. Theoctistae.

M 4 = Codex Londinensis Musei Britannici add. 36636. Membraneus, saec. XI exaratus (17). Metaphrastes. Fol. 71^v-81^v : Vita S. Theoctistae. In prima Vitae littera cernitur S. Theoctiste eleganter depicta.

M 5 = Codex Mediolanensis bibliothecae Ambrosianae B. 25. inf. Membraneus, saec. XI/XII exaratus (18). Metaphrastes. Fol. 170^v-175 : Vita S. Theoctistae.

M 6 = Codex Mediolanensis bibliothecae Ambrosianae A. 180. sup. Membraneus, saec. XIII exaratus (19). Metaphrastes. Fol. 150^v-154^v : Vita S. Theoctistae.

M 7 = Codex Florentinus bibliothecae Laurentianae XI, I. Membraneus, saec. XIV exaratus (20). Metaphrastes. Fol. 103-113 : Vita S. Theoctistae.

M 8 = Codex bibliothecae Vaticanae Ottobon. 429. Membraneus, saec. XI/XII exaratus (21). Metaphrastes. Fol. 94-102 : Vita S. Theoctistae.

M 9 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1020. Membraneus, saec. XI exaratus (22). Metaphrastes. Fol. 129^v-140^v : Vita S. Theoctistae.

M 10 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1481. Membraneus, saec. XI exaratus (23). Metaphrastes. Fol. 90^v-99^v : Vita S. Theoctistae.

M 11 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1525. Membraneus, saec. XIII exaratus (24). Metaphrastes. Fol. 106-115^v : Vita S. Theoctistae.

(1) BHG. 1675. — (2) L. ALLATI, *De Symeonum scriptis diatriba* (Parisiis, 1664), p. 240. — (3) De his breviter diximus : *La Vie de S. Paul le Jeune et la chronologie de Metaphraste*, in *Revue des Questions historiques*, juillet 1893, p. 49-85. — (4) De his fusiis in nostra *Synopsi Metaphrastica*, BHG, p. 269-73. — (5) *Anal. Boll.*, t. XXIV, p. 175. — (6) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 59. — (7) *Anal. Boll.*, t. XXIV, p. 194. — (8) *Catal. Gr. Paris.*, p. 241. — (9) G. MUCCIO, *Index cod. graecorum bibliothecae Angelicae*, p. 168. — (10) *Anal. Boll.*, t. XXVIII, p. 380. — (11) Catalogum huius bibliothecae in *Analectis Bollandianis* evulgabimus. — (12) VLADIMIR, *Sis-*

tematicheskoe opisanie rukopisej Moskovskoj Sindalnoj biblioteki, p. 577. — (13) *Tomus quintus Vitarum SS. Patrum* (Venetis, 1566), f. 56-60. — (14) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 58. — (15) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 186. — (16) *Anal. Boll.*, t. XXIV, p. 180. — (17) *Catal. Gr. Germ.*, p. 276. — (18) MARTINI-BASSI, *Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae*, t. II, p. 841. — (19) MARTINI-BASSI, *op. c.*, t. I, p. 73. — (20) A. M. BANDINI, *Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Mediceae-Laurentianae*, t. I, p. 497. — (21) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 296. — (22) *Catal. Gr. Paris.*, p. 61. — (23) *Catal. Gr. Paris.*, p. 162. — (24) *Catal. Gr. Paris.*, p. 219.

A **M 12** = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1487. Membraneus, saec. XI exaratus (1). Metaphrastes. Fol. 116^v-127^v: Vita S. Theoctistae.

M 13 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1483. Membraneus, saec. XII exaratus (2). Metaphrastes. Fol. 37-43^v: Vita S. Theoctistae, principio et fine mutila.

M 14 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1533. Membraneus, saec. XII exaratus (3). Metaphrastes. Fol. 9-14^v: Vita S. Theoctistae, principio et fine mutila.

M 15 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1522. Membraneus, saec. XI exaratus (4). Metaphrastes. Fol. 136-149^v: Vita S. Theoctistae.

M 16 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1549. Membraneus, saec. XII exaratus (5). Metaphrastes. Fol. 38-44: Vita S. Theoctistae.

B **M 17** = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 1552. Membraneus, saec. XII exaratus (6). Metaphrastes. Fol. 106^v-118: Vita S. Theoctistae.

M 18 = Codex Parisiensis bibliothecae Nationalis graec. 174. Chartaceus, saec. XIV/XV exaratus (7). Metaphrastes. Fol. 409-421: Vita S. Theoctistae.

M 19 = Codex bibliothecae Vaticanae Ottobon. 427. Membraneus, saec. XII exaratus (8). Metaphrastes. Fol. 81^v-90: Vita S. Theoctistae.

M 20 = Codex bibliothecae Valliellanae B. 21. Membraneus, saec. XII exaratus (9). Metaphrastes. Fol. 104-115: Vita S. Theoctistae.

Praeterea nonnullos codices M vel obiter tantum legitimus vel nonnisi ex catalogis novimus. Sunt autem: Monacensis graec. 143, saec. XVI, fol. 106-116; Monacensis graec. 364, saec. XI, fol. 105-114^v; Dresdensis A. 67 a, saec. XII, fol. 58^v-64; Bruxellensis 8450-51 (apographum bollandianum), fol. 73, 51-61^v; Collegii SS. Trinitatis Cantabrigiensis B. 8, 3, fol. 56-68 (10); Messanensis 28, saec. XI, fol. 58-65; Messanensis C 48, saec. XI/XII, fol. 37-44; Messanensis 61, saec. XII, fol. 115-125; Messanensis 70, saec. XII, fol. 77^v-85 (11); Holkamensis 89. III, saec. XIV/XV, fol. 92-99^v (12); Neapolitanus II. C. 29, saec. XII/XIII, fol. 109-119^v (13); Chalcensis monasterii Deiparae 129, saec. XVII, fol. 105^v-116^v (14); Chalcensis monasterii SS. Trinitatis 81, saec. XI, fol. 105-122 (15); Hierosolymitanus bibliothecae patriarch. 8, saec. XI, fol. 118^v-126; Hierosolymitanus Sancti Sabae 33, saec. XI, fol. 117-126 (16); Hierosolymitanus Sancti Sabae 170, saec. XI, fol. 55^v-61 (17); Constantinopolitanus

Metochii S. Sepulchri, 13, saec. XI, fol. 68^v-80 (18); Mosquensis S. Synodi 361, saec. XI, fol. 116-123; Mosquensis S. Synodi 362, saec. XI, fol. 104-114; Mosquensis S. Synodi 363, saec. XI, fol. 84-93; Mosquensis S. Synodi 388, saec. XI, fol. 131-139 (19).

Q = Codex Venetus bibliothecae Sancti Marci graec. 584. Membraneus, saec. XII exaratus (20). Metaphrastes. Fol. 117-128: Vita S. Theoctistae, in qua ea ratione permixti sunt uterque libellus M et N, ut prologum (c. 1) et c. 2 ab M mutetur, cetera N sequatur.

5. E codicibus, quorum elenchum dedimus, totos contulimus N 1-6, M 1-9, Q; horum omnium lectiones, paucis omissis nullius fere momenti, et quae plerumque rationem scribendi spectant, attulimus. Codicum M 10-20 capita selecta a nobis collata sunt; quisquilias tamen quas inde collegimus, suppressere visum est. Plana est utriusque libelli traditio, et, ut in ceteris fere menologii Metaphrastici partibus, mira est codicum M concordia. Bijariam ceteri dispescuntur, ita ut N 1 non raro dissentiat ab N 2-6, Q, iisdem vero in locis plerumque cum M congruat. Lectiones igitur N 1, M communes reliquis praeferendas duximus. Notatu dignum est libellum N repertum esse in codicibus qui omnes praeter N 1 et N 9 metaphrastici sunt. Unde sequitur, ni fallor, vitam Theoctistae non ex iis esse quas Symeon ab exordio operis retractavit; tantumque abest ut Vita Theoctistae πρώτων σύγγραμμα — verba sunt Pselli — eius fuerit, ut Nicetae libellum intactum menologio suo primum inseruerit, quem postea metaphrasticis legibus subiecit.

6. Quamnam S. Theoctistae Vita fidem mereatur nunc quaerendum est. Rhetorico quidem more scripsit Nicetas. Non ideo tamen quae de se rebusque sui temporis promit velut incerta habenda sunt, eo magis quod praecipua illa de Himerio duce et de expeditione adversus Cretenses Arabes, regnante Leone imperatore, optimis testimoniis comprobentur (21), nec video quo iure in dubium quis revocet ea quae de rebus hominibusque hac aetate notissimis narrationi immiscet, ut sunt de Arabum in insulas maris Aegaei incursionibus et cladibus deque eorum duce Nisiri (22). Certum etiam haberi potest Nicetam in Parum appulisse, templum Deiparae τῆς Καταπολιανῆς visitasse et Symeonem monachum obviam habuisse, qui gesta Theoctistae ordine aperuit. Horum tamen Symeon ille testis non fuit, sed auditor credulus, qui ex ore anonymi venatoris collegit quaecumque de sancta illa femina tradita sunt. Duo autem sunt quae legenti suspirationem movent: alterum est quod narrat venator corpus S. Theoctistae evanuisse; alterum quod

AUCTORE
H. D.

Ratio
editionis.

Libellus
candide
refert

F

-- (1) Catal. Gr. Paris., p. 169. — (2) Catal. Gr. Paris., p. 164. — (3) Catal. Gr. Paris., p. 230. — (4) Catal. Gr. Paris., p. 215. — (5) Catal. Gr. Paris., p. 250. — (6) Catal. Gr. Paris., p. 255. — (7) Catal. Gr. Paris., p. 39. — (8) Catal. Gr. Vatic., p. 294. — (9) E. MARTINI, Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche Italiane, t. II, p. 7. — (10) Catal. Gr. Germ., pp. 106, 122, 176, 216, 284. — (11) Anal. Boll., t. XXIII, pp. 32, 52, 58, 62. — (12) Anal. Boll., t. XXV, p. 456. — (13) Anal. Boll., t. XXI, p. 392. — (14) Anal. Boll., t. XX, p. 67. — (15) Catalogus edetur in Analectis Bollandianis. — (16) A. PA-

PADOPOULOS-KERAMEUS, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, t. I, p. 33. — (17) PADOPOULOS-KERAMEUS, t. II, pp. 74, 282. — (18) PADOPOULOS-KERAMEUS, t. IV, p. 27. — (19) VLADIMIR, Sistematičeskoe opisanie rukopisej Moskovskoj Sinodolnoj biblioteki, pp. 549, 550, 551, 582. — (20) Anal. Boll., t. XXIV, p. 202. — (21) CONSTANTINI PORPHYROGENITI, De Cerimoniis, II, 44; ZONARAS, Epistol., XVI, 14; CEDRENIUS, Hist., BEKKER, t. II, pp. 262, 277. — (22) Cf. P. G. ZERLENTES, Περὶ τοῦ ἀξιοπιστοῦ τοῦ συναξαρίου Θεοκτιστῆς τῆς Ἀσίας, in Byzantinische Zeitschrift, t. X, p. 159-65.

quaecumque

AUCTORE
H. D.

quaecumque de illa dixit in Vita S. Mariae Aegyptiacae leguntur (1). Zosimas ille Hierosolymitanus, ex usu monasterii, quotannis Iordanem traiciebat, ut sacri ieiunii dies in eremo transigeret. Casu autem incidit in Mariam, quae quadraginta et septem annos hisce in locis degerat, herbis se sustentans, et amictu iamdiu attrito et consumpto destituta. Postquam ei pallium proiecit Zosimas, vitam suam illa exposuit, rogavitque ut anno sequente in vase mundo afferret corpus et sanguinem Christi. Anno uno elapso, in principio ieiuniorum, rediit Zosimas, eucharistiam in pyxide gestans. Nec statim sanctam mulierem invenit. Ubi tandem illam conspexit, voluit inclinare se, quod illa noluit dicens: « Quid agis, abba, qui et sacerdos es et divina portas mysteria? » Tum, susceptis sacris mysteriis, exclamavit: « Nunc dimittis famulam tuam, Domine. » Altero autem transacto anno, eodem rediit Zosimas, et mortuam reperit Mariam, quam statim sepulturae mandavit. Solis mutatis nominibus et temporibus, haec ipsa Theoctistae historia est. Iam, quis credat mirabilia quae de Maria κατά διαδοχὴν ἀγράφως (2) in monaste-

inanem
fabulam.

riis Palaestinae circumferebantur, nulla re omitta, D in insula Paro, quinque post saecula iterata esse, nullumque omnino reliquisse vestigium? Sane lectu iucundus est et elegans Nicetae libellus, et graecis plurimum placuit. Non tamen res vere gestas refert, sed piam fabellam ab homine otioso confictam ut virum simplicem et religiosum delectaret.

7. Cultus S. Theoctistae exhibitus ab oratione Nicetae initium habuit. Patronam illam venerantur Parii, eique sacrarium posuerunt in ecclesia Παρυαλίας τῆς Καταπολιανῆς (3), ubi venator eam se primum conspexisse asseruit, ad sinistram ingredientis; ibi et eius sepulchrum visitur. Memoriam eius agunt die 9 novembris (4) quo et synaxaribus et menaeis inscripta est; in menologio Metaphrastis vero dies 10 ei assignatur. Die etiam 10 occurrit in martyrologio Romano. In insula Naxo colitur Theoctiste in ecclesia catholicorum. Icaricenses eiusdem corpus se habere gloriantur in ecclesia prope Mesariam sita. Quo tempore quove modo illud acceperint vel furto abstulerint ignoratur (5).

De cultu
S. Theoctistae.

E

(1) BHG. 1042. — (2) BHG. 1042, n. 41. — (3) Huius structuram et historiam illustrarunt H. H. JEWELL et F. W. HASLUCK, *The Church of Our Lady of the Hundred Gates* (Byzantine

Research Fund), London, 1920, in-fol. — (4) *Synax. Eccl. CP.*, p. 206. — (5) De his legendus ZERLENTES, op. c., p. 164.

VITA S. THEOCTISTAE

E codicibus bibliothecae S. Marci Venetiarum gr. 349 (= N 1), bibl. Vatic. gr. 811 (= N 2), eiusdem gr. 1789 (= N 3), bibl. S. Marci gr. 361 (= N 4), bibl. Nationalis Parisiensis gr. 1541 (= N 5), bibl. Angelicae gr. 126 (= N 6); bibl. Vaticanae gr. 810 (= M 1), eiusdem gr. 2037 (= M 2), bibl. S. Marci gr. 351 (= M 3), Musei Britannici add. 36636 (= M 4), bibl. Ambrosianae B. 25. inf. (= M 5), eiusdem A. 180. sup. (= M 6), bibl. Laurentianae XI. 1 (= M 7), bibl. Vaticanae Ottobon. 429 (= M 8), bibl. Nationalis Parisiensis gr. 1020 (= M 9); bibl. S. Marci gr. 584 (= Q). Cj. Comm. praev. num. 4-5.

C Βίος¹ τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν² Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας³ τῆς ἀσκησάσης καὶ κοιμηθείσης ἐν νήσῳ τῇ καλονμένῃ Πάρῳ συγγραφεῖς ὑπὸ Νικήτα τοῦ πανευκλεεστάτου μαγίστρου⁴.

Prölogus.

1. Ἐπαινεῖν μὲν τὰ χρηστά καὶ πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν ἄγοντα μακάριον καὶ ἀνδρῶν ἐστὶν ἀγαθῶν καὶ ὄντως ἀξίων ἐπαινοῦ· διαίτησι γὰρ τοὺς ἀκρατὰς τὰ ἐγκώμια καὶ ζηλοῦν μᾶλλον ποιεῖ τοὺς ἐπαινοὺς ὁ λόγος ἢ τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι καθήμενους ὁ τῶν ἀθλητῶν

ζῆλος· καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ τοῖς σπονδαίοις λόγοις εἰώθασιν ἀδξεσθαι καὶ ἠυθμιζεσθαι ὡσπερ τὰ σώματα τοῖς συμμετροῖς γυμνάσμασι. Διὸ τοὺς μὲν παρασκευάζει πρὸς ἀνδρίαν¹ ἀναθορεῖν² ὁ λόγος καὶ οἷα γυνομένοις ἐνθέουσ³ μετὰ χεῖρας ἔχειν τὰς πανοπλίας καὶ τοὺς ἀντιπάλους ζητεῖν, τοὺς δὲ δικαιοσύνην ἀσπάξεσθαι καὶ τὴν τοῦ Ἰσού διανομήν ἐπαινεῖν καὶ ὅλους τοῦ πράγματος γίνεσθαι κατατρέχοντας τῶν ἀδίκων, ἐτέρους σωφροσύνην ἀγαπᾶν καὶ κρατεῖν ἡδονῶν καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν φιλονεικοῦντας καταστορέσαι. Ἔστι δ' ὁδός⁴ πρὸς φιλοσοφίαν ὁ

F

Lemma.—¹ καὶ πολιτεία add. N 2-6.—² (μητρὸς ἡμ.) τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστον N 2, 4, 5, 6; μακαρίας N 3.—³ Λεσβείας N 6.—⁴ (τῆς ἀσκ. - μαγίστρου)

om. N 2, 3, 4, 5, 6.

1. —¹ ἀνδρείαν N 3, 4, 6. —² ἀναθορεῖν prius ἀναθαρεῖν N 4.—³ ἐνθους N 4, 5, 6.—⁴ ἐπὶ δούς N 3.

Codd. M.

Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστον Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας.

1. Εἰκόνας καὶ στήλαι καὶ ἀνδριάντες διὰ τοῦτο πάντως εἰς τὸν ἡμέτερον βίον εἰσῆχθησαν¹, ἅμα μὲν ὡς² εἰς ἐπαινοῦ τῶν μέγα τι καὶ κοινωφελῆς κατορθωκότων, ὧν καὶ σφῆζονται τοὺς τύπους, γινόμενα, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὸν τῶν δρώντων ζῆλον καὶ τὴν τῶν καλῶν³ ἐπιμέλειαν πολλὰ

1. —¹ παρεσῆχθησαν M 6, 7. —² om. M 6. —³ καλλῶν M 8.

ζῆλος

A ζήλος ἄπειν ποιεῖ καὶ τὴν πρακτικὴν μάλιστα μετιέναι, ἢ ὀφθαλμοὺς τὰ ἴθνη καὶ παιδεύει κατ' εἰκόνα βαίνειν Θεοῦ καὶ ὁμοιοῦσθαι αὐτῷ, καθὼς ἐφικτὸν ἀνθρωπίνῃ καθέστηκε φύσει, καταφρονεῖν τῶν ὁρέων, τοῦ σώματος ἀφειδεῖν ἕ, γῆς ἀπανίστασθαι καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνατρέχειν, ἐνθα τὸ πλεονεξία ἡμῶν καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ παντός ἑ σώματος ἐστὶν ὁ Χριστός. Ἐδσεβεῖν γὰρ κυριώτατα καὶ πρώτως ἐστὶ τὸ θεραπεύειν Θεὸν ὁρθῶς καὶ ἀμέμπτως βιοῦντας, τοῖς ὁγμῶσι τῶν μακαρίων ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων ἐπομένους ἐπ' ἐλπίδι τῆς αἰδίου ζωῆς καὶ βασιλείας. Οὕτω τοῖνυν αἱ τῶν ἀγαθῶν ἐσφημαὶ καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν γενναίων διανιστάσι ἑ τοὺς ἀκροατὰς πρὸς ζήλον τῶν ἐπανουμένων, ὡς περ αὐτοῦντιόν τὰ φαῦλα διαφθεῖρουσι τὰς ἀκοάς, καθάπερ λύμη τις μετιόσα τὰ σώματα φθειροῦσι γὰρ, φησὶν ἑ, ἴθνη χρηστὰ ὀμιλία κακαί. Ταύτην τοι παρήλθον καυτός¹⁰ τὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος ὀφέλειαν κομίζων ἡμῖν¹¹ διηγῆματος, ὁ πολλοῖς ὀνήσει τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἀξίον ἐσται¹² μνήμης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν λόγων γραφῆς· ὁ τε γὰρ Θεὸς δοξασθήσεται ὁ δοξάζων τοὺς δοξάζοντας αὐτόν, καθὼς τὰ ἱερά πον γραφόνσι λόγια, οἱ τε ἀκροαταὶ μακαρίσονται τὸν ἐργάτην¹³ τοῦ πράγματος καὶ ζήλοῦν ἐθελήσουσι. Μακάρισον γὰρ τις τῶν μεγάλων τῶν μακαρισμοῦ φησὶν ἀξίον, ἵνα γίνῃ¹⁴ κατ' αὐτὸν τῆ προθέσει¹⁵, χωρὶς ἀγῶνας καὶ σκαμμάτων μακάριος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἐπανουόμεν ζήλοῦν πάντως¹⁶ σπουδάζομεν· ὁ γὰρ τις ἐπαινεῖ δῆλον ὡς καὶ ποθεῖ, ὡς περ τοῦντιόν, ὁ μισεῖ καὶ διασθρεῖ. Ἐπεὶ οὖν ταῦθ' οὕτως¹⁷ καὶ ὁ λόγος ἀπέδειξεν πολλὴν τὴν ὀφέλειαν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς διηγῆμασι, ἀξίω τὴν ἡμῶν ἀγάτην πρὸς τὴν παρούσαν τὰς ἀκοὰς ὑπόθεσιν ἐποκλίναντας¹⁸ καὶ βιωτικῶν μελεδῶνων ἐκεχειρίαν ποιησαμένους ὑποδέξασθαι καθαρώς τὸ τοῦ διηγῆματος μέγε-

θος. Ἄλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπιλελησμένος ἑαυτοῦ¹⁹ καὶ λόγῳ καὶ βίῳ μακρῶν ἀφαστῶς τῶν λεγομένων καὶ ἄλλοις²⁰ εἰδὸς προσήκειν²¹ τοιαῦτα συγγράφειν, οἱ τοῖς ἐφημουμένοις ἐφαμίλλους καὶ τοὺς ἀγῶνας ἔχουσι καὶ τοὺς βίους, πρὸς τὴν τοιαύτην προήχθη γραφῆν. Πλήρ' ἐπεὶ καὶ τῆς ὑπακοῆς ἐστὶ μισθός καὶ σωτήριοιόν τὸ πρᾶγμα καὶ μακαρίζεται, εἰκότως τῆς ἐνοχῆς τοῦ θρασυῦς ἀποληθῆσομαι, πληρῶν ἐντολῶν ἀνδρός, παιδοῦθεν ἀφιερωμένον τῷ²² Θεῷ καὶ τὴν ἔρημον οἰκεῖν ἐλομένον κατὰ τὸν μέγαν Ἡλίον καὶ Ἰωάννην τὸν ἐν γεννητοῖς γενναῖον ὑπὲρ πάντας²³. Ἀρκτέον τοι γαροῦν τῆς ὑποθέσεως ἄνωθεν· καιρός γὰρ Ἰῆδη ταύτην ἡμῖν ἀνειπεῖν²⁴, ἱκανῶς ἡμῶν παρασκευασμένον τὰς ἀκοὰς.

2. Γενομένου μοί ποτε κατὰ τὴν Πάρον, ἐγγόνειν¹ δὲ καὶ γὰρ ἐπὶ Κρήτην ἔπλεον² ἐπὸ τοῦ μακαρίτου³ καὶ θεοσεβοῦς βασιλέως στελλόμενος⁴, τοῦ εὐτεχοῦς ὄντος⁵ καὶ τὴν εὐτεχίαν Ῥωμαίων τῷ τάφῳ συνθάνατος⁶ (1). Ἐστελλόμεν δὲ τοῦτο μὲν συστρατενόμενος Ἱμερίῳ⁷ τῷ πάνν, τῷ στρατηγικωτάτῳ⁸ καὶ ἀρχοντὶ τοῦ τε δρόμου καὶ τοῦ στόλου παντός (2), ἀληθέστερον δὲ εἰπεῖν, καὶ αὐτῶν⁹ τῶν παθῶν· καὶ ἵνα μὴ τὸ¹⁰ πολλῶν ἐγκωμίων ἀξίον τῆς στρατηγίας¹¹ ἐκείνου¹² πάρεργον ποιησάμενος¹³, μικρὰ τοῦτον μνηθεῖς, ἀτιμάσω τὸν ἄνδρα, τὰ κρείττω λόγου σιωπῶν αὐτοῦ κατορθώματα¹⁴, ἐπὶ τὴν παρούσαν τέως ὑπόθεσιν εἰμι, μνηθησόμενος εὐκαίρως ἐκείνου¹⁵. Ἐστελλόμεν τοι γαροῦν, τοῦτο μὲν ἐκείνῳ συστρατενόμενος¹⁶ καὶ προβιαζόμενος¹⁷ εἰς τὸ πρακτικὸν τῆς στρατηγίας¹⁸, οἷα πῶλος μητρὶ πρὸς τὰ γενναιώτατα τῶν στρατηγημάτων συσκαίρω¹⁹ — οὕτω γὰρ ἦν ὁ τοῦ μακαρίτου μου βασιλέως σκοπός, — τοῦτο δὲ πρεσβευσόμενος²⁰ πρὸς²¹ τοὺς τὴν Κρήτην ἔχοντας Ἀραβας (3).

VITA

Oboedientiae meritum.

Matth. 11, 11.

Nicetas ad Arabes in Cretam missus

E

F

Codd. M.

1 Cor. 15, 33.

2 Reg. 2, 30.

⁵ (ὁ ζ.) om. N 4. — ⁶ ἀφειδῶν corr. N 3; ἀφειδῶν N 1. — ⁷ in marg. N 4. — ⁸ διανιστάσι N 2-6. — ⁹ om. N 4. — ¹⁰ καὶ αὐτῶς N 4, 5. — ¹¹ ἡμῖν N 3, 4. — ¹² ἐστὶ N 6. — ¹³ εὐεργέτην N 4, 5; εὐεργέτην corr. N 2, sed in marg. γὰρ, ἐργάτην. — ¹⁴ γένη N 2-5. — ¹⁵ καὶ add. N 1. — ¹⁶ om. N 2-6. — ¹⁷ ταῦτα οὕτως N 2-6. — ¹⁸ ἀποκλίναντας N 1. — ¹⁹ αὐτῶς N 3-6. — ²⁰ ἄλλοι N 6. — ²¹ τὰ add. N 1. — ²² om. N 1. — ²³ ὑπεράπαντας N 4. — ²⁴ ἐξειπεῖν N 1.

M 1. — ⁴ (καὶ θ. β. στ.) Λέοντος ἐκείσε πεμφθεῖς Λέοντος φημι M. — ⁵ βασιλέως add. M. — ⁶ συνθάνατος N 6. — ⁷ Ἱμερίῳ N 4, 7. — ⁸ δηλαδῆ add. M. — ⁹ ἡ τότε ἀληθέστερον καὶ αὐτῶν εἰπεῖν M. — ¹⁰ τῶν M 7. — ¹¹ τὴν στρατηγίαν N 4. — ¹² ἐκείνῳ Q. — ¹³ καὶ add. M. — ¹⁴ (τὰ κρ. - κατορθ.) om. M. — ¹⁵ ἐκείνου κατὰ καιρὸν μνηθησόμενος M. — ¹⁶ συστρατευσάμενος Q. — ¹⁷ προβιαζόμενος N 6. — ¹⁸ (τὸ - στρατηγίας) πείραν στρατηγικῆν M. — ¹⁹ συσκαίρω N 6. — ²⁰ πρεσβευσόμενος N 1. — ²¹ om. N 4.

συντελεῖν δυνάμενα. Οἶμαι δὲ ὅτι πολλὸν μᾶλλον καὶ λόγος συντελέσειεν αὐν, εἰς μνήμην παρατιθεῖς ἀρετῆς φίλον ἀνθρώπον, βίον τε καὶ πράξεις τὰς αὐτοῦ διηγούμενος⁴. ὅποτε⁵ γὰρ ἐκεῖνα τὰ κοφά τε καὶ ἄφωνα διὰ φιλῆς μνήμης τῆς θέας οὕτως ὀφελεῖν δύνανται⁶, οἷονεῖ τις⁷ ὑπόμνησις πρὸς ἀρετὴν γινόμενα, πόσω γε⁸ μᾶλλον λόγος ὀνήσει, πατριδα τε καὶ γένος διαλαμβάνων ἀγωγὴν τε καὶ ἐπιτήδευμα, καὶ τὸ δὴ μεῖζον, αὐτὰ τὰ πράγματα διηγούμενος καὶ ἐπ' ὄντιν τοῖς ἀκροαταῖς ἐκεῖνα καθὰ δὴ καὶ γερῶναι παριστῶν; Ἐπεὶ οὖν οὕτω πρόδηλος ἐν τοῖς τῶν φιλαρέτων διηγῆμασι ἡ ὀφέλεια, προσέχειν ἡμᾶς ἀξίω· βίον γὰρ διηγῆσομαι, οὐ τὸν τυχόντα, οὐδὲ ὃν πολλοὶ πολλὰκις τῶν κατὰ Θεὸν ζῆν ἐλομένων δέησαν, ἀλλὰ καινόν τε καὶ σπανιώτατον καὶ ἐν εἰς, οὐκ οἶδα, ἢ ὄνο τῶν τοιαύτην εὐγενῆ καὶ φιλόνηκον ἐν τοῖς καλοῖς ἐσχηκότων ψυχῆν εἰλοντό τε καὶ εἰς πέρας διενεργεῖν ἡδονήθησαν. Ἀρκτέον οὖν μοι τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὅπως ἔχει⁹ τὰ τοῦ θείου τοῦτον βίον διηγητέον.

⁴ διηγούμενον Q. — ⁵ ὅποτε M 6. — ⁶ δύνανται M 2, 5, 9, Q. — ⁷ τι M 8. — ⁸ om. M 6. — ⁹ εἶχε M 6, 7.

(1) Leo VI imperator, 886-911. — (2) De hac Himerii expeditione, CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS, De Caerim., II, 44: ἡ γενομένη ἐξόπλισις καὶ ἐξοδος καὶ τὸ πῶσον τῆς ὁγῆας καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀποσταλέντος κατὰ τῆς θεολέστον Κρήτης μετὰ τοῦ πατρικίου Ἱμερίου καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου ἐπὶ Novembris Tomus IV.

Λέοντος τοῦ φιλοχριστοῦ δεσπότην. Ed. Bonn., t. I, p. 651; LEO GRAMMATICUS, Chronographia, BEKKER, p. 280. Supra, p. 223. — (3) Cf. G. SCHLUMBERGER, Nicéphore Phocas, nouvelle édit., p. 25-32.



VITA
ad Parum
appellit;

3. Ἐπει δὲ κατὰ τὴν Ἴον ἐγεγόνειν¹ τὴν νῆ-
σον καὶ τοῦ πρόσω φορὰ τις εἰρξεν ἐναντίων²
ἀνέμων ἡμᾶς, προσεπλεύσαμεν τῇ Πάρῳ, τῆς τε
νήσον τὴν θέσιν ἐν παρέργῳ καθιστορήσοιτες³
καὶ τὸν ἀπὸ τῆς δεσποίνης ἡμῶν ἀφόμενοι
τῆς Θεοτόκου νεῶν⁴(1). Ὡς δὲ κατὰ τὸν λιμένα
τὸν⁵ πρὸς τὴν Ναξίαν ἀφορῶντα καθήχθημεν (2),
ὁ δὲ ἔστι πως ἡρέμα καὶ⁶ κατὰ μικρὸν βαθυ-
νόμος καὶ ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ⁷ κλύδωνος εὐ-
φρῶς, ὥσπερ⁸ ἐπὶ τοῦτο κατεσκευασμένος, καὶ
τῇ κοιλότητι τοῦ ὄρους κλειόμενος, ὡς ἂν καὶ
χειμάζοιεν εὐμαρῶς καὶ θεραίλοι⁹ τὰ πλοῖα,
ἐκβεθήκαμεν καὶ μικρὸν προβάτες πρὸς τὸν
ναῶν ἀνεδράμομεν. Θυμιάσαντες οὖν καὶ τὰς
συνήθεις ἐδάς ποιησάμενοι, περιήμιεν¹⁰ τοῦ-
τον ἀγάμενοι¹¹. Ὁ δὲ ἦν ἄρα τις¹² ἀξιοθέατος
καὶ¹³ λείψανα σφύζων ἔτι τῆς παλαιᾶς ὥραιό-
τητος· σύμμετρος¹⁴ γὰρ ἐδεδόμητο¹⁵ πάντοθεν
καὶ κίσει¹⁶ συνηοῖς τοῖς¹⁷ ἐκ βασιλικῆς ἡγήρειστο
λίθου, πιστῶ τε λίθῳ πάντα τοῖχον ἡμφέιστο¹⁸
παραπλησίως¹⁹ τοῖς κίσειν. Εἰς τοσοῦτον δὲ
τὸν λίθον λεπτόνας ἐξέφανε ὁ τεχνίτης, ὡς δο-
κεῖν ἐξ ὄψασμάτων τὸν τοῖχον ἐνδεδόσθαι βου-
σίνων· τὸ δὲ μαρμαῖρον τοῦ λίθου²⁰ τοσαύτην
ἐνέφαινε²¹ τὴν ἐγγύτητα καὶ μαρμαργῆν, ὡς
καὶ μαργάρων²² στιλβηδόνα²³ νικᾶν²⁴. τοσοῦτον
τὸ περιὸν ἐπήρχε τοῦ λίθου²⁵, μᾶλλον δὲ ἡ σπου-
δῆ τοῦ τεχνίτου²⁶, ὅς καὶ τὸ κάλλος ἐφίλονε-
κῆσε τῇ φέσει προσεῖμαι.

et maxime
ciborium
miratur.

4. Ὡς δὲ καὶ τῆς σεβαστῆς καὶ θείας τραπέ-
ζης τὸ ὑπερκείμενον ὀρόφιον¹ εἰσω τῆς πόλης
ἐωράκαμεν², κατεπλάγημεν³ τῆς τεραπνότη-
τος· οὐδὲ γὰρ ἐφίκει λίθον φῦσιν ἔχειν τὸ
τόρευμα οὐδὲ σιδήρῳ καὶ τέγγῃ λελαξεῦσθαι
καὶ χεῖρεσιν⁴, ἀλλ' οἶά τι γάλακτι ὀπω φρα-
γέντι καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ στέγους⁵ μεμη-
χανημένον⁶ τοῦ χεῦματος⁷· τοιοῦτον ποτὲ ἐγὼ
λίθῳ τεθέαμαι διφρηλατοῦσαν ἐπὶ ταύροις Σε-
λίην. Τὸ μὲν οὖν ἔκειτο θεορασμένον, ἡμεῖς
δὲ συνεθέομεν⁸ καὶ παριστάμεθα καταρόμενοι⁹
καὶ παντοίως¹⁰ τὸν συντραίφανα λουδοροῦμε-
νοι¹¹· καὶ γὰρ ἦν τι χρῆμα καὶ ἄξιον οἴκῳ¹²
Θεοῦ κειμήλιον καὶ ἀνάθημα.

Eremita

5. Παρισταμένον¹ τοῖων ἡμῶν² καὶ θανμα-

ζόντων³ καὶ καταβούντων τοῦ κατεάξαντος⁴,
ὄρωμεν ἐξαπίνης μοναχὸν ὑπερκύφανα τῆς ἐρή-
μου καὶ τοῦ ἄλλους προβαίνοντα καὶ ὡς ἡμᾶς
ἀφικόμενον, ὠχρὸν τὸ πρόσωπον, σεσηρῆας⁵
τὰς παρεάς⁶, γυμνὸν τὸ πόδε, ἀνχηρὸν ὄλον·
χιτῶνα τρίχων⁷, ἐπωμίδα⁸ καὶ τὸ⁹ κεφαλῆς
κάλυμμα τῷ χιτῶνι παρόμοια, τὴν ζώνην δεσ-
ματίνην περὶ τὴν ὀσφῦν¹⁰, ὡς θῆρα δασύν, ὡς
ἄγγελον ἐμνηῆ. Οὐδὲ¹¹ γὰρ ἐφίκει¹² ἀνδρὶ γε¹³
σιτοφάγῳ ἄλλ' ἀσάρκῳ μακροῦ καὶ ἀναίμου,
καὶ συνελόντι¹⁴ φάναι, ἀρετῶν ἢ καὶ αὐτοῦ
Θεοῦ καταγόγιον¹⁵.

e nemore
progre-
diens,

6. Προσελθὼν οὖν ἠσπάξετο ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς
ἀδεις ἐκείνου· καὶ ὅστις εἶη λέγειν καὶ πατρίδα
καὶ γένος καὶ εἰ μόνος ἐνταῦθα ζῶν¹ προὔτε-
πομεν². Ὁ δὲ· « Πατρίδα μὲν καὶ γένος (εἶπε³)
καὶ τᾶλλα⁴, οἷς ὁ κοινοῦντες τὰς πόλεις ἄν-
θρωποι σεμιμόνται, λέγειν οὐκ ἔχω (φησὶν)
· οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ τῶν ἐν γῆ μέλει⁵ τινὸς οὐδὲ τοῖς
ῥέουσιν⁶ ἥδομαι⁷, πατὴρ δὲ μοι καὶ δεσπότης
ὁ Θεός, φ' μόνῳ⁸ ζῶ καὶ πολιτεύομαι⁹, δι' ὃν
καὶ μόνος ἀλόμενος κατὰ¹⁰ τὴν ἐρημον ταύτην
χρόνους τῶν¹¹ τριάκοντα πλέον ἐγκαρτεροῦ¹².
ὄνομα δὲ μοι Συμεών, τὸ δὲ ἀξίωμα ὁ ταπεινός¹³
μοναχός, ἱερεὺς δὲ λειτουργός καὶ μυσταγω-
γός¹⁴ τῆς ζωοθῆτου καὶ ἀναίμακτον¹⁵ θυσίας. »
Ἡμεῖς δὲ τὴν ἀρετὴν αἰδοσθέντες τοῦ ἀνδρός¹⁶
ἀπὸ τε τῶν λόγων ἀπὸ τε τῆς θέας καὶ τοῦ ἐν-
δόματος, ἔτι δὲ¹⁷ καὶ¹⁸ τῆς¹⁹ ἀσκήσεως καὶ
μάλισθ'²⁰ ὅτι τοῦ Θεοῦ ἱερεὺς ἐξηγημάτις, τοῖς
ποσὶ προσπεσόντες ἠτοῦμεν εὐχρῆν καὶ συγγνώ-
μην τῆς διαγραφῆς²¹. Ὁ δὲ καὶ ἤξαστο καὶ
παρακλήσεως προὔτεινε²² λόγους καὶ προσέχειν
ἐκέλευσεν²³ ἑαυτοῖς καὶ μὴ ἄθνημιν. « Συμπληθῆς
τε γὰρ ἐστί (φησὶν²⁴) ὁ Θεός καὶ μακρόθυμος
καὶ τὸς πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντας ἀγκάλαις
ὡς²⁵ τὸν ἄσωτον δέχεται. »

Symeon
nomine,

E

Luc. 15.

7. Ταῦτα¹ καὶ ἄλλ' ἄττα² παρακαλέσας ἠσφύ-
χασεν³. Ἐγὼ δὲ περιεργότερος ὢν καὶ συνιέ-
ναι δεινός ἦθος ἀνδρός, παρακάλων⁴ τὸν μέγαν
καὶ διδάξαι τι τῶν ἡμῖν⁵ ἀποροῦστων ἐξελιπά-
ρον⁶· οὐ⁷ γὰρ ἄμοιρεν ὀμιλίαις ἐφίκει⁸ μοι
θεϊκῆς. Ὁ δὲ· « Τοῦτον μὲν (ἔλεγεν) ἄλις
οὔπω⁹ γὰρ¹⁰ τοῦτον ἤξιομαι. Τάμαντο¹¹

percontan-
ti Nicetae

F

3. — 1 γεγόνειν M 9. — 2 ἀσμφόρων M. — 3 τὴν
τε νῆσον κατὰ παρέργον ἱστορήσαντες (ἱστορήσαντες
M 6 et ante corr. M 7) M. — 4 ἐντεῦθεν δὲ καὶ συν-
έβη τὸ παρέργον μείζον ἡμῖν κομιδῆ (om. M 7) τοῦ
ἔργου γενέσθαι add. M. — 5 τὸ N 1. — 6 om. N 6. —
7 ἀναχωρῶν τε τοῦ M. — 8 ὡς N 4. — 9 θεραίλοι M 1.
— 10 περιήμιεν Q; περιήμιεν M 2. — 11 ἀγάμενοι M 2.
— 12 καὶ M. — 13 ὀφθαλμῶν ἀτέχνων (om. M 5) τρα-
πῆ add. M. — 14 τε add. N 1, 5. — 15 ἐδεδόμητο N 1.
— 16 βίσει N 6. — 17 τῆς N 1-6. — 18 ἡμφέιστο M 2,
4, 5, 8, 9. — 19 παραπλησίω N 4, 5. — 20 (τὸ - λίθου)
ὁ δὲ λίθος M. — 21 ἐπέφαινε M 1, 2, 4-9; ἐπέφαινε
M 3. — 22 μαρμαῖρον M 6. — 23 στιλβηδόνα N 1. —
24 ἐν τοῦτο νικᾶσθαι τὸ στιλβον M. — 25 (τοσοῦτον -
λίθου) οὕτω τις ὑπερφῆς καὶ ξενίζουσα ἢ τοῦ λίθου
ἦν ἀρετῆ M. — 26 ἢ τ. τ. σπουδῆ M.
4. — 1 ὁ κιβώριον καλεῖν στήθεσ add. M. —
2 καὶ add. N 2, 6. — 3 αὐτὸ add. M. — 4 καὶ χειρὶ
λελαξ. M. — 5 τέγους N 4, M (praeter M 2 et M 8
corr.). — 6 μεμηχανημένον N 2-5, M 1, 3, 5, 8. —
7 σχήματος N 4; τὸ χεῦματι M. — 8 πρὸς τὴν ὄψιν
add. M. — 9 ἐπαρόμενοι M. — 10 πάση γλώττῃ (γλώσ-
σῃ) M. — 11 λουδοροῦμενοι M. — 12 οἴκον M.
5. — 1 παριστάμενοι N 5, M. — 2 ὡς εἰκός N 5;
οὔτω M. — 3 θανμάζοντες N 5, M. — 4 καταβούντες
τοῦ κατα//ξαντος N 5; ὥσπερ ἐπὶ τῷ πάθει τοῦ

λίθου καὶ αὐτοὶ τὰς ψυχὰς πάσχοντες M. — 5 σεση-
ρῆας N 1; διατετηκότα M. — 6 ἀκούς N 4, 5. — 7 ἐν-
δοῦμενον add. M. — 8 τε add. M. — 9 τῆς add. M. —
10 (τὴν ζ. - ὀσφῦν) om. M. — 11 οὐ N 1, M. — 12 ἐδόκει
Q, M 5, 8. — 13 om. M. — 14 συνελόντα N 4, M. —
15 (ἀρετῶν - καταγ.) θαῦμα ἦν καὶ (η. κ. om. M 6)
ἰδεῖν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ καταμαθεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς M.
6. — 1 διάγοι M; ζῶοι N, Q. — 2 προετρεπέμεθα
M. — 3 om. M. — 4 τὰ ἄλλα N 3-6, Q. — 5 μέλλει
M 2, 5, 6. — 6 τοῦτοις add. M. — 7 πῶς γὰρ ὦν ἡδέως
μᾶλλον ἐξίσταται add. M. — 8 om. N 3, Q, M 3. —
9 (κ. π.) om. M 1, 2, 4-6, 7, 9. — 10 om. M 6. — 11 om.
N 3-6, Q; ἦδη M. — 12 πλείους (πλείονας M 6;
πλέον M 3) ἢ τριάκοντα καρτεροῦ M. — 13 (ὁ ταπ.)
καὶ M. — 14 (κ. λ. κ. μ.) om. M. — 15 φημι add. M 1-5,
7-9. — 16 (αἰδ. τ. ἀνδρός) ἐκείνου δυσωπηθέντες M.
— 17 om. M. — 18 om. N 3, 4, 5, M 5. — 19 ἐπιφανο-
μένης add. M. — 20 μᾶλλον M. — 21 (τ. δ.) om. M;
διαγνι// N 5. — 22 προὔτεινε M. — 23 ἐκέλευεν N 5, 6.
— 24 (ε. φ.) om. M. — 25 οἶα M.
7. — 1 τε add. N 4. — 2 τοῦτοις τε (δὲ M 1, 7)
καὶ ἄλλοις τισι M; ἄλλα τε Q. — 3 ἡμᾶς ἐσιώπα M.
— 4 ἤξιομαι M. — 5 om. M. — 6 om. M. — 7 οὐδὲ
N 2-4, 6, Q. — 8 ἐδόκει N 2-6, Q. — 9 οὐδὲ M 1-5,
8, 9; οὐδέπω M 6, 7. — 10 ἐγὼ add. M. — 11 τὰ ἐμνα-
τοῦ M.

(1) De templo Deiparae in civitate Paro, nunc
Παροικία, supra, p. 221, annot. 3. — (2) De his

legatur ZERLENTES in Byzantinische Zeitschrift,
p. 162.



Α γὰρ ἐξηλθον ἐνταῦθα πενθῆν, οὐ¹² τὰ ὑπὲρ ἐμὲ ζῆτείν. » Ταῦτα δὲ¹³ ἔλεγεν, εἶτε πλαττόμενος εἶτε¹⁴ ἀληθεῶν, λέγειν οὐκ ἔχω¹⁵. Λαβόμενος οὖν μου¹⁶ τῆς δεξιᾶς καὶ καταψήσας¹⁷ ὥσπερ συνήθης ἦδη· καὶ γὰρ αὐτὸν οὕτως¹⁸ διέθηκε¹⁹ τὸ ἀπλοῦν. Αἱ γὰρ ψυχαὶ τῶν μεγάλων²⁰ ἀνδρῶν, ἐπειδὴν ἐν μετοχῇ τοῦ κρείττονος ὄσι²¹, πρὸς αὐτὸ²² φιλονεοικοῖσι²³ μεταγίνεσθαι, καὶ τῇ αὐτοῦ²⁴ τοῦ πρώτου ἀγαθοῦ μετουσίᾳ ἀγαθοὶ πάντῃ γίνονται²⁵, ἀκέραιοι, ἀπλοὶ, πάντων ἐξηρημένοι τῶν²⁶ ἐφ' ἡμῖν, ὥσπερ²⁷ καὶ οὗτος ὁ μέγας²⁸, χαρίζεις τε ὦν καὶ ἀγαθός, ἐδόκει λοιπὸν τῷ ἀπλάστῳ εἰς ὧν ἐξ ἡμῶν. Εἶτα ἐπ' αὐτοσχεδίῳ καθίζειν³⁰ ἐκέλευεν³¹· ἦσαν δὲ πον καὶ λῆθοι καὶ κίονες τοῦ συμπτόματος καὶ πόα συγχῆ καὶ χλοάζουσα καὶ³² πηγῆ γάματος, ἡδὼν ποτὸν ἀποβλύζουσα³³ καὶ ὁ χώρος³⁴ ἔλος³⁵ ἦσαν χιᾶς ἀνάπλευς καὶ διηρημάτων θείων ἐπάξιος³⁶.

Arabum sacrilegia narrat.

8. Καθίσας¹ οὖν ἐπὶ τῆς πόας καὶ αὐτὸν με παρακαθίσάμενος, ἐόκει γεγραθέναι, ὅτι περ ἡμῖν περιέττυχεν. Ἀτενίσας² δὲ εἰς³ αὐτὸν· « Ὅρα σοι (ἔφηρ), ὦ πάτερ, εἴ τι καλὸν καὶ ἱστορία πρόπον δεῖρο⁴ τεθέσσαι, διηγήσασθαι⁵· πλήρ' ἄλλ' ἄρχε λόγων καὶ⁶ τέως κατέλεξον, τίς ὁ συντρέφας⁷ τῆς θείας τραπέζης⁸ τὸ κάλυμμα καὶ ποία⁹ τις ἡ θηριώδης¹⁰ ἐκείνη¹¹ ψυχῆ¹², τοσοῦτον ἔργον ἢ¹³ συνθλάσαι τολμήσασα¹⁴. » Καὶ γὰρ κατὰ βραχὺ διενεούμην αὐτὸν ἐπαγαγέσθαι πρὸς τελεώτερα. Ὁ δ' ἔλεγεν τοια¹⁵· « Τὸν Νίστιον ἐκείνον ἀκούεις¹⁶ τὸν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Κρήτης κατάρογαντα; Ὅστος ἐκείνος αὐθι¹⁷ γενόμενος καὶ θαυμάσιος αὐτοῦ τὸ τερπνόν¹⁸, μεμελέτηκε πρὸς τὴν¹⁹ Κρήτην²⁰ διαπορθμεύουσα²¹. Ὡς δὲ τὰς πύλας ἐμέτροσεν²² εἶτα τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ θεῖον ὁρόφιον ἐδοξέ τε καλῶς ἔχειν²³, καθῆκεν εἰς γῆν²⁴ καὶ πρὸς τὰς πύλας εἰλικνε ἐξάγων²⁵· τὸ δ'²⁶ εὐθὺς²⁷ ἐγένετο μεῖζον²⁸· καὶ αὐτὸς τὸν τοῖχον διώρουπτεν, εἶτα μετρούσας ἐξάγειν ἐσποῦδαζεν²⁹· τὸ δ' αὐθις ἐγένετο μεῖζον³⁰, καὶ ἦδη μει-

12 οὐχί Μ. — 13 om. M 6; δ' N 1, M 3. — 14 εἴτ' N 1; (εἶτε - εἶτε) οὐκ Μ. — 15 (λ. ο. ἔχω) ἀλλὰ μετριάζων μάλλον καὶ ταπεινωμένος ὡς τὰ μετὰ ταῦτα δείξει Μ. — 16 μοι Μ 8. — 17 καταψήσας N 1. — 18 οὕτω γὰρ αὐτὸν Μ. — 19 om. M 9. — 20 θείων Μ. — 21 γένονται Μ. — 22 αὐτὸν N 2-6. — 23 καὶ add. Μ. — 24 αὐτῇ M 1-6, 8, 9. — 25 καθίστανται Μ. — 26 (ἐξ. τῶν) om. N 6. — 27 (τῶν - ὥσπερ) τῶν ἀνθρωπίνων ὥσπερ δὴ Μ. — 28 om. N 1. — 29 (ὁ μ.) om. Μ. — 30 καθέζειν N 4. — 31 (κ.ε.) πον καθίζεσθαι (καθέζεσθαι M 5, 7) διεκλεῦετο (διεκελεύαστο M 1) Μ. — 32 om. M 4, 9. — 33 ἀναβλύζουσα N 4, 5; (καὶ πηγῆ - ἀποβ.) om. M 5, 7. — 34 (κ. ὁ χ.) om. M 5. — 35 ἄρας N 2-6, Q. — 36 (καὶ δ. θ. ἐ.) ἦν Μ. — 1 καὶ καθίσας M 6. — 2 ἀπιδὼν Μ. — 3 πρὸς Μ. — 4 (καὶ i. π. δ.) ἐνταῦθα Μ. — 5 καλὸν διηγήσασθαι τῶν ἐνταῦθα τεθέσσαι M 5. — 6 ἀλλὰ λόγου ἀρξάμενος Μ. — 7 ὁ διαθεῖς οὕτω Μ. — 8 τουτί add. Μ. — 9 om. Μ. — 10 ἀφίλοκαλος Μ. — 11 καὶ θηριώδης add. M 1, 2, 5-9. — 12 τε καὶ χεῖρ ἡ add. Μ. — 13 om. N 2-6, Q. — 14 (ἡ σ. τ.) ἀμερῆμνος συντρέφασα Μ. — 15 ὁ δὲ ἤρξατο λέγειν N 2-6, Q; δ δὲ Μ. — 16 ἔφη add. N. — 17 ἐνταῦθα N 4; ὡς M 2-9. — 18 (καὶ - τερπνόν) ἐν θαύματι τε τὸ ἔργον τοῦ κάλλους θέμενος Μ. — 19 (π. τ.) εἰς Μ. — 20 om. N 6. — 21 μετακομίσαι Μ. — 22 διεμέτροσεν πρότερον Μ. — 23 καὶ add. Μ. — 24 τὴν γῆν M 2; (εἰς γῆν) om. M 1. — 25 ἐξάγων N 1; (καὶ - ἐξ.) ἔλκεν ἐπεχειρεῖ τῶν πύλων ἐξω Μ. — 26 δὲ N 3, M. — 27 om. N 4. — 28 bis scribit

ζότερον³⁰, καὶ τοῦτο πολλάκις, ἕως ὃ Ἄραφ ἐνέδωκεν³¹. Ὡς δ' ἀπετύγχανε καμῶν τοῦ σκοποῦ (οὐ γὰρ ἤξϊον τὸ θεῖον, ὡς ἔοικε, κοινοθηῖναι καὶ μαγαῖς δουλεύειν θυσίαις· καὶ γὰρ ἔσπευδεν³², ὡς λέγεται τῇ συναγωγῇ³³ τοῦτο τῶν τῆς Ἄραφ ἀνάθημα³⁴ καταθέσθαι), ἐκμανεῖς διενόηθη συνθλᾶν³⁵.

VITA

9. Ταῦτ' ὁδὴ ἀκούσας, ἐλοιδοροῦμένη² τὸν μαιφόνον ἐκείνον καὶ τρισκατάρaton³. Ὁ δὲ φησιν· « Ἀμέλησον, ἔδωκε γοῦν⁴ τῆς παροινίας οὐ μετὰ πολὺ δίκην, πρὸς τῷ τῆς Εὐβοίης⁵ συντριβεῖς ἄρκω⁶, δ' Ἐυλοφάγος καλεῖται⁸, καὶ γέγονεν ὑποβρόχιος (1). » Ἐδυσώπησα⁹ τοιγαροῦν, τὸν θεῖον ἐκείνον μετασχεῖν τροφῆς καὶ τὴν¹⁰ ἡμῶν ὀλιγοῦριαν ψυχαγωγῆσαι¹¹ τοῦ πλοῦ καὶ τῆς πρόσω¹² φορᾶς ἔνεκα¹³· καὶ γὰρ χρονοτριβεῖν¹³ ἔδοκομεν¹⁴, ἀντιπνεόντων ἡμῖν ἀπιορπαίων τῶν ἀνέμων. Ὁ δὲ καὶ μετέλαβε καὶ μηδὲν ἀποκρόπτων ἀνείπεν, ὡς· « Διαπλεῦσαι μὲν εἰς Ναξίαν κάκεισε μίαν ναυλοχησάμενος ἡμέραν καὶ τὴν δευτέραν πλεύσας, τριταῖος εἰς τὴν Κρήτην πορεύσας¹⁵, μηδεμίαν ὑφορώμενος¹⁶ κάκωσιν· διαθήσει¹⁷ τε τὰ τῆς κατὰ σαντὸν ὑποθέσεως¹⁸, ὡς ἂν ἐθελήσης καὶ καθὼς ἔχει τὰ τῆς βασιλικῆς διατάξεως· ἀθίς τε παλινοστήσας¹⁹ ἀποδεχθήσει καλῶς παρὰ τοῦ πέμψαντος. » Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον, ὡς ἐκείνος ἔφη, γέγονεν²⁰, καὶ πόρας ἀπέιληφεν²¹.

Ultio in eosdem.

Fausta quaecumque praenuntiat Nicetae.

10. Εὐξάμενοι οὖν¹ καὶ ἑννήσαντες ἐν τῷ καῶ κατέβημεν εἰς τὰς ναῦς ἅμα τῷ μεγάλῳ γέροντι²· ἔωθεν δὲ διεπορθμεύθημεν³ εἰς Ναξίαν, δέκα σχεδὸν σταδίους ἔχοντος τοῦ πορθμοῦ (2)· καὶ αὐτὸς τῷ Θεῷ λειτουργήσας καὶ τῶν θείων ἡμῖν μεταδὸς μυστηρίων, μετέλαβεν⁴ τροφῆς σὺν ἡμῖν, εἶτα λέγειν ἤρξατο πρὸς με· « Σὺ μὲν ἴσως προφασίση περὶ ὧν παρακαλεῖν⁵ ἐθέλω σοι τὴν ἀγάπην, ἀπορία λόγων⁶ ἢ δουλειῶν⁷ ἀφορμᾶς ἢ γυναικὸς καὶ τέκνων⁸ καὶ οἴκου φροντίδας ἢ τινὰς ἄλλας αἰτίας, διακροῦόμενος ἡμῶν⁹ τὴν παράκλησιν¹⁰· ἐγὼ δὲ σοι καὶ εὐη-

Sacra celebrat mysteria.

Adhortatio.

(1) Ἐυλοφάγος nunc ὁ Καρηρέος. De Saraceno- rum naufragio silent ceteri scriptores. ZERLEN-

TES, t. c., p.163.— (2) Lege quae de his habet ZERLENTES t. c., p. 163.

-μερίαν



VITA

μερίαν καὶ εὐετηρίαν καὶ ἑπορίαν πάντων ἐπαγγέλλομαι καὶ πολλὴν ἐκχειρίαν εὐρεῖν. Καὶ δυσωπῶ τμηκαῦτα τῶν ἐμῶν λόγων ἐν μνήμῃ γενόμενον τὸ τῆδε γεγονός συγγράφαι, μνήμης καὶ διηγήματος ἄξιον, ἵν' ὁ Θεὸς ἡμῶν παρὰ τῶν ἀκούοντων θαυμάζηται καὶ δοξάζηται. Θανασιὸς γὰρ, φησί, ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ζηλωταὶ πολλοὶ τῶν δι' ἀρετὴν δασυσθέντων γενόμενοι τῶν ἴσων τυχάνουσιν καὶ αὐτὸς κερδανεὶς τὸν ἐκ τούτων μισθόν.»

Psalm. 67, 35.

Referat Symeon quae audierat

11. Ταῦτα παραίνεσας ἀπήρξατο. «Κυνηγοὶ τινες ἐξ Εὐβοίης δεῦρο πρὸ χρόνον ἤλθον ὀλγῶν· ἔχει γὰρ ἡ νῆσος ἐλάφον καὶ ἀγρίων αἰγῶν θήραν πολλήν. Τούτων εἰς θεοσεβῆς καὶ προσέχων ἑαυτῷ μάλιστα διήγημα διηγήσατο, τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλοπρεπείας οὐχ ἠκιστα σύνθετος, ὃς κατὰ καιρὸς θαυμαστά ποιεῖ καὶ παράδοξα. Ἦλθον φησί, ἀθι θηρέων ποτέ· καὶ πρὸς τὸν θεῖον τῆς Θεοτόκου σηκόν ἀελθὼν προσεκίνησά τε καὶ προσηξάμην, ὡς ἔθος ἀεὶ μοι προσῆν. Περιβλεψάμενος δὲ μετὰ τὴν εὐχὴν, εἶδον εἰς τοῦδαφος ὕδωρ ἐν βόθρῳ βραχὺ καὶ μικρὰ βρεχόμενα θέρμια (1)· καὶ γὰρ ὁ τόπος τρέφει ταῦτα, καθὼς αἱ λοιπαὶ νῆσοι βοτάνας ἀλλοίας· ἢ μὲν γὰρ μαράθου (2) πολυγόνους ὄσπρικας εἰς πλῆθος βλαστάνει, πῆγαν (3) δὲ μονομερῶς ἄλλη καὶ θύμβρον (4) ἑτέρα ἢ θέμον ἢ τῶν ἄλλων τινός· ὁ δὲ φέρει πάντων ἐξαιρετον ἡ νῆσος, τοῦτο τῶν ἄλλων μᾶλλον τρέφει καὶ ποιεῖ εὐθαλέστατον· εὐράκειν οὖν, ὡς ἔφην, τὰ θέρμια ἀπαλυνόμενα, καὶ μὲ λογισμὸς τις ὄψει, ὡς πάντως εἴη τις ὁ ταῦτα καθεὶς εἰς τὸν λάκκον καὶ θεῖος εἰκὸς ἔστιν ἄνθρωπος ὁ ταύτην τὴν ἔρημον κατοικῶν.

B

12. Ταῦτ' οὖν λογιζόμενος, ἔσπευδον τὴν ἑταιρείαν φθάσαι πρὸς τὴν ἕλην ἤδη χωρήσασαν, τυχεῖν δὲ ἠδύχνην τοῦ μεγάλου τούτου θηράματος· ἠλπίζον γὰρ κερδάναι τι μέγιστον παρ' αὐτοῦ. Θηρεύσαντες οὖν θήραν πολλὴν ἐξωροῦμεν ἐπὶ τὴν ναῦν· ἄλλ' ἐκείνοι μὲν ἐβᾶδιζον πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐγὼ δὲ ἐτρεπόμην πρὸς τὴν εὐχὴν. Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὸ τῆς δε-

de sanctae mulieris

C

ποιῆς ἡμῶν τοῦτο τέμενος, προσηχόμενος. Ὁρῶ δὲ κατὰ τὸ δεξιὸν τῆς ἁγίας τοῦ ναοῦ τραπέζης οἴα τινα κρέκην ὑπ' ἀνέμον ὀπιζομένην, ἀθίς τε ἑδοξα βλέπειν ἀράχνης ἰστόν. Ὡς δὲ προβάς διαγνῶναι τὸ φαινόμενον ἠβουλήθην, ἤκουσα φωνῆς λεγομένης· «Στήθι, μὴ προβῆς, ἄνθρωπε, πλέον μὴδὲ πλησιάσης· αἰσχρόνομαι γὰρ, οὐσα γυνή, γυμνὴ θεαθῆναι σοι.»

13. Ταῦτ' οὖν ἀκούσας καὶ τῷ παραλόγῳ καταπλαγεὶς ἠβουλόμην φυγεῖν ἀπεπήδησα γὰρ μου τῆς σαρκὸς αἱ τρίχες, καὶ γέγονα ἀκάνθης δέξτεροι. Τὸ γὰρ ἀπροσδόκητον ἐξαπίνης φανέν· δουλῶ τὰ φρονήματα (5), κἂν θρασὺς τις εἶναι δόξη· καταπλαγεὶς ἔστηκε κεκρηνός. Εἰς ἑαυτὸν οὖν γενόμενος καὶ θαροῦσας ἠρώτων, ὅστις εἴη καὶ πῶς ταύτην κατοικεῖ τὴν ἔρημον. Καὶ πάλιν ἐκκινεῖτο φωνή· «Ῥίφον μοι χιτῶνα, δέομαι, λέγουσα καὶ κλυφάμενη, ὅσον μοι τὸ θεῖον βούλημα κελεύει, λέγειν οὐκ ἀποκνήσω.» Περιελόμενος οὖν εὐθύς τὸν ἐπευδόντ' ἄφικα, καὶ τῆς πύλης ἐξέδραμον· ἢ δὲ λαβοῦσα περιεβάλετο. Μετὰ μικρὸν δὲ ἔποστρεψας ὄρω ταύτην ἔνθα καὶ πρὶν ἰσταμένην. Καὶ ἦν ἄρα τὸ μὲν σχῆμα γυνή, τὸ δὲ φαινόμενον ὑπεράνθρωπον· θορὶς λεκκή, πρόσωπον μέλαν, μικρὰν ὑποφαίνον λευκότητα, δερματὶς συνέχουσα τὴν ὀστέων ἀρμονίαν, ἤμιστα σαρκὸς ἔμπεφυκίας, σικὴ παραπλήσιος, εἶδος μόνον τὴν ἀνθρωπίνην σφῶν ἐμφέρειαν.

in insula

E

14. Ταῦτ' οὖν ἰδὼν (φησί) ἐδεδοίκειν, ἔτρεμον, ἐλοιδοροῦμαι ἐαυτόν, τῆς ἀκαιρίας ἐμεμφόμενος, ὅτι μου τῆς ἑταιρείας περιττός ὢν ἀπελείφθην· σύντρομος ὅμως πορνῆς πεσών, ἐδεόμην εὐχῆς ἐλλογηθῆναι τε παρ' αὐτῆς ἐλιπάρον. Ἡ δὲ πρότον μὲν ἐπιστραφεῖσα πρὸς ἀνατολάς, τάχα βουλομένη θεραπεύσαι μου τὸν ροῦν· τοῦ μὴ δοκεῖν εἶναι φάντασμα, τὰς χεῖρας πετάσασα προσηήχeto, μικρὸν ὑποψινοῦσα· στραφεῖσα δὲ πρὸς μέ φωνεῖ· «Ὁ Θεός, ἄνθρωπε, ἐλείψαι σε· πλὴν τίνος χάριν πρὸς τὴν ἔρημον ταύτην ἀφίξει; καὶ τίνος δέομος πρὸς ὄικον ἐλήλυθας νῆσον;

diuturno exsilio.

F

11 (εὐετ. καὶ) om. M. — 12 πᾶσαν N 4. — 13 ἐκχειρίαν N 4. — 14 δέομαι M. — 15 ἐν μνήμῃ γενόμενον λόγων N 2-6, Q. — 16 ὄν add. M. — 17 καὶ add. N 4. — 18 (καὶ δ.) om. M 5. — 19 ἀρετῆς Q, M. — 20 ὑποσθέντων γενόμενοι M. — 21 τυχάνουσιν Q. — 22 τούτου M. — 23 ἄδε λέγειν add. M. — 24 πρᾶγμα ἐμοὶ παραδοῦς φιλοθλοῖς ἀκοαῖς τὰ μάλιστα χαριζόμενος (χαριζόμενον M 6) M. — 25 Εὐβοίας N 3, 5, M 5, 8, 7 (ἴν τας). — 26 τε add. M. — 27 ὅτι add. M. — 28 πολὺν M 9. — 29 αὐτῶ M 6. — 30 μάλιστα διηγήσασατο M 8. — 31 ἄξιον M; σύνθετος et sup. ἴν. ἄξιον N 4. — 32 οἶδε θ. ποιεῖν M. — 33 γὰρ add. M 6. — 34 ἀθίς N 4; αὐτόθι M. — 35 νεῶν M 1-9. — 36 ὄσπερ M. — 37 om. M 5. — 38 βραχεῖ M, Q. — 39 μικρὰ τε ἐν τούτῳ M. — 40 θέρμια, in marg. χολόκονκα Q. — 41 ἑτέρας M. — 42 μαράθου M 1, 5 (2 ?); μαλάθου M 4. — 43 ἀναβλαστάνει N 2-6. — 44 μόνως M (μόνω M 5). — 45 θύμβρον M; Q in marg. θύμβρον λάχανον ἄπερ ἐστὶ ὄρνυ καὶ πικρόν. — 46 (ἡ θ.) om. M. — 47 τῆς Q; τὴ βοτάνων M (om. M 5). — 48 (δ δ. φ.) om. M 5. — 49 καὶ add. M. — 50 εὐθαλέστερον N 2-6, Q. — 51 οὕτως add. M. — 52 N 1, M 1, 2, 5, 7-9; ἀποπλυνόμενα M 3, 4, 6, corr. N 2, 5; πλυνόμενα N 3, 4, Q. — 53 κερκαθικῶς N 2-6, Q. — 54 om. M 6.

12. — 1 λογισάμενος Q. — 2 τὴν ἑταιρίαν ἔσπευδον M; ἑταιρίαν N 5, 6. — 3 δ' N 1, M 3, 4, 6, 8. — 4 θηράσαντες N 2-5, Q. — 5 ἠδύχνην M 8. — 6 ὑπὸ M 1, 2, 6, 9. — 7 τ' N 1. — 8 om. M 6. — 9 ἐβουλόμην N 2-4, Q. — 10 λεγ. φωνῆς N 2-6, Q. — 11 (στ. μ. π.) om. M 8. — 12. — 1 παραδόξω N 1-6, Q. — 2 ἐβουλόμην N 2-5, Q. — 3 ἀνωροῦτον M (ἀνωροῦτον M 9). — 4 μοι M 6. — 5 γενόμενος N 2-6, Q. — 6 καὶ ἀκ. (ἀκάνθων M 1, 2) ἦσαν M. — 7 ὄπιθεν M. — 8 δηλοῖ N 1. — 9 om. M 1, 2, 5-9. — 10 ἔστηκε Q. — 11 θαροῦσας Q. — 12 τίς τε M. — 13 τὴν ἐρ. κατ. M. — 14 τὴν χιτῶνα M. — 15 περιεβάλλετο M 6. — 16 δ' N 1. — 17 εἶδος M. — 18 μικρὸν N 3, et corr. N 4, M. — 19 τὴν ἄν. N 3, Q. — 20 λευκότητα M 1. — 21 δερματι M. — 22 συνέχουσα M. — 23 τῶν ὀστέων M; τῶν μελῶν N 3-6, Q. — 24 ἀρμογῆν M. — 25 ἔμπεφυκίας N 3, Q. — 26 (σικὴ - ἔμφ.) εὐάκει δὲ τὸ ὄλον σκία M. — 27 ταῦτα M. — 28 ἐαυτῶ N 2-6, Q; ἐαυτῶ M 1, 2. — 29 ἐμ. τ. ἀκ. M. — 30 N 3, 6, M 8; cel. ἑταιρείας. — 31 ἀπολείφθεις τοιοῦτο ἐνέτηνον M. — 32 ἀποβλέψασα M. — 33 om. N 4. — 34 τὴν διάνοιαν M. — 35 om. Q. — 36 εἴτα add. M. — 37 om. M. — 38 ὁ Θ. φησιν M. — 39 ἀλλὰ add. M. — 40 ὄτου M.

(1) Θέρμιον, θέρμος, lupinus, leguminum genus. — (2) Μαράθου, foeniculum. — (3) Πήγανον, ruta, herba. — (4) Θύμβρον, θυμβραία, satureia, herba

odorata. — (5) THUCYDIDES, II, 61: δουλῶ γὰρ φρόνημα τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον καὶ τὸ πλείστον παραλόγῳ ξυμβαίνειον.

ἀλλ'

A ἄλλ' ἐπει σὺ δέου το θεῖον ἔργα βούλημα (δοκῶ μοι τῆς ἐμῆς ἔνεκα ταπεινώσεως 17), πάντα τὰ κατ' ἐμάντην 18 ὡς ἠρώτησας 19, ἀνατιδάξω 20. » Ἐμοῦ δὲ καὶ πάλιν εἰς γῆν ἐαντὸν καταρρίφαντος 21 καὶ λέγειν παρακαλοῦντος 22, τοῖωνδὲ πον λόγων ἀπήρχετο 23.

Theoclistis historiam suam narrat.

15. « Ἐμοὶ φησὶν Λέσβος πατρίς, Μήθυνα 1 πόλις, ὄνομα Θεοκτίστη, τὸ πολίτευμα μοναχί. Ἐτι νηπία δ' ὀφραμισθεῖσα 2, παρὰ τῶν συγγενῶν 3 ἐδόθην εἰς παρθενῶνα καὶ τὸ 4 μοναχικὸν ἠμφίεσαι σχῆμα. Γεγονῶτα δὲ χρόνων ἐγγυὸς ὀκτωκαίδεκα, κατὰ τὰς Πασχαλίους 5 ἡμέρας εἰς τὴν πλησίον τῆς 6 πόλεως ἐξέδραμον κώμην, ἀσπασομένη 7 τὴν ἀδελφὴν ἢ γὰρ μοι κατοικοῦσα πρὸς τῆ κώμῃ 8 μετὰ συμβίον. Νυκτι 9 δὲ ἐυδραμόντες Ἄραβες Κρήτες, ὧν ἀρχηγὸς ἀπήρχεν 10 ὁ Νισίρις 11 ἐκεῖνος, ἠχμαλώτισαν ἅπαντας 12 (1). Ἐωθεν οὖν παιανισάμενοι 13 ἀπέπλευσαν καὶ τῆ νήσῳ ταύτῃ προσέφωμισαν 14 ἢ προσαγαγόντες 15 δὲ τοὺς αἰχμαλώτους, ἠγωνολόγουν καὶ 16 τὰ τιμήματα διετίθεντο ἕργῳ δὲ σκεφαιμένη 17 πρόφραση καὶ πρὸς τὴν ἕλην χωρήσασα, δρόμῳ πρὸς τὸ 18 πρόσω καὶ 19 τὸ ἐνδότερον ἐχώρουν τῆς νήσου. Καὶ λοιπὸν 20 οὐκ ἐπέδωκα φεύγουσα ἕως ταῖς πέτραις καὶ τοῖς ὀξέσι τῶν ξύλων περιπείρασα τοὺς πόδας κατέκομα τοῖς τε αἵμασι τὴν γῆν κατεμίαινα 21 καὶ τέλος ἐξάτονήσασα 22 κατέπεσον ἡμιβῆς 23. Καὶ τὴν μὲν πᾶσαν νύκτα τὰς ὀδύνας τῶν τραυμάτων οὐ φέρονσα 24 πικρὸς διετέλλον.

16. Ἐωθεν δὲ τοὺς ἀλιτηρίους 1 ἀποπλέοντας ἰδοῦσα, πάσης ἀπηλλάχην ὀδύνης θυμηδίας τε ὄσης 2 ἐνεπιπλάμην 3, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν 4 καὶ τὸν ἦδη πέντε καὶ 5 τριάκοντα χρόνους 6 καὶ μικρὸν τι πρὸς ἐνταῦθα τοῖς θεομίσι καὶ ταῖς ἐκ τῆς ἐρήμου τρεφομένη βοτάναις, μᾶλλον δὲ τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ διατελώ, μεμνημένη τῶν θεῖων λογίων, ὡς οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζῆσται ἄνθρωπος ἀλλ' ἐν 7 παντὶ ἔηματι ἐκπορευομένη 8 διὰ στόματος Θεοῦ. Ἐργυμώθη δὲ, τῶν ἑακίων μοι 9 διερωγώτων, οἷς 10 συνηχμαλώτισμαι, ἐνδρόμοι δὲ 11 καὶ σκέτομαι

Matth. 4,4.

15 om. M. — 16 ἐπει δὲ σε M. — 17 ταπ. ἔνεκα N 2-6, Q. — 18 ἐμὲ M. — 19 ἠθέλησας N 2-6, Q. — 20 ὅπως ἔσχε διδάξω M; σε add. M 6. — 21 καταβεβληκόςτος M. — 22 δευμένον M; (καὶ λ. π.) om. N 2-6, Q. — 23 πον ἤρχετο λόγων, λόγων τινῶν σειρήνων, ποίων ἠριανῶν ἀηδόνων οὐκ ἀποκρυπτόντων τὴν ἠδονὴν M; ἀπήρχετο λόγων τινῶν σειρήνων κ. τ. λ. N 4. — 24 1 Mθυνα N 1. — 2 ἐπὶ νηπία δὲ μοι τῆ ἡλικία τῶν γεννητόρων κατοικοῦμένη M. — 3 (π. τ. σ.) om. M 2. — 4 om. N 3. — 5 (γεγ. - πασχαλίους) ἔτη δὲ ἐγγύς πον ὀκτωκαίδεκα γενομένη περὶ τὰς τοῦ Πάσχα M. — 6 om. Q. — 7 ἀσπασομένη N 3, 4; ἀσπασομένης M 6. — 8 πάλαι M 5. — 9 νυκτός M. — 10 om. M. — 11 ἦν add. M. — 12 πάντα ἡμᾶς αἰροῦσιν M. — 13 παιανισάμετες M. — 14 πρ. τ. M (προσώφωμισαν om. M 5). — 15 προσαγαγόντες M 6; προσαγαγόντες M 1-5, 8. — 16 (ἤργ. καὶ) om. M. — 17 σκεφαιμένη N 4, M 7. — 18 δρόμον τοῦ M. — 19 πρὸς add. M. — 20 (κ. λ.) εἶτα M. — 21 πόδας ἐξάμιους διέθηκα καὶ τὴν γῆν τοῖς αἵμασι κατεμίαινα M. — 22 ἀτονήσασα M. — 23 ἡμιβῆς N 4, M 1, 2, 6, 9. — 24 οὐ φ. τ. τραυμ. M.

16. — 1 ἀλάστορας ἐκεῖνος M. — 2 (θ. τ. δ.) ἠδονῆς τε ὀπόσης (ὄσης M 1, 2, 5, 9) M. — 3 ἀπέπλευσαν M, ἐνεπιπλάμην N 6. — 4 ἢ γὰρ τοῦ λίαν φοβούντος ἐλευθερία παντός ἄλλον λυπούντος ἐμπαρεῖχέ μοι λήθη add. M. — 5 πρὸς (om. M 6) τοῖς add. M. — 6 χρόνοις M 8. — 7 ἐπὶ N 4, 5, Q, M 4. — 8 ἐκπορευομένη N 6. — 9 μόν Q, M; ἦδη add. M. — 10 οἷσπερ ὄη καὶ M. — 11 om. M 5. — 12 χάριτι M 5. — 13 om. M 2; τὸ πᾶν add. M. — 14 (τ. σ.) om. M. — 15 ταῦτα M. — 16 καὶ τὸ ὄμμα εἰς οὐρανὸς τεύρασα (ἀνατίνασα M 5) ἠθχαρίστησε διαλιποῦσα M. — 17 πολὺ N 4. — 18 corr. M 8. — 19 αἰδὸς γὰρ μόν κατεῖχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἦν ἔτικτε μέγεθος ἀρετῆς add. M. — 20 λέγειν (λέγει M 4-6) ἀρξαμένη πάλιν M. — 21 εἶπεν add. M; ὡ add. N 3-6, Q. — 22 ταύτην add. M. — 23 μετὰ ταῦτα M. — 24 om. M 1, 2, 5, 8. — 25 (εἰς ν.) om. M. — 26 (ἐν. θ.) θήρας χάριν M; μέλλεις add. M 1, 2. — 27 εὐδοκιομύοντος M 6. — 28 σελένκει M 6. — 29 μερίδων M. — 30 om. M 5. — 31 (Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ) om. M. — 32 ὅπου N 2-6, Q. — 33 ὠκῆσα M. — 34 om. N 2-6, Q.

17. — 1 ταῦτα M. — 2 εἰπεῖν π. τ. M. — 3 ἀφήκεν M. — 4 χάριεν M 8. — 5 (ὁ Θ.) om. N 3; in marg. corr. N 4; μόν Θεὸς τὴν ἔφεσιν Q. — 6 ὅτι τοιοῦτον ἤξιαμαι τυχεῖν (τ. ἦ. M 7) θησαυροῦ καὶ ζώων ἀγρίων θηρευτῆς ὡν ἀνθρώπων γέγονα εἰ μὴ προσήκει μᾶλλον ἀγγέλου καλεῖν M. — 7 τε add. M. — 8 om. M 2. — 9 om. Q. — 10 μεγάλους M 6. — 11 μάλιστα M. — 12 ἰδεῖν τε M. — 13 χρεῖαν M 7. — 14 δὲ τὸ μέγεθος ἢ κατ' ἔλαφον M. — 15 in marg. notat Q: τὸ μακρὸν. — 16 in marg. notat Q: κλάδοις. — 17 κομμοῦμενος M 3, 5. — 18 καιρίαν Q. — 19 καὶ διὰ μίας τῆς κεφαλῆς περαινόμενον M. — 20 ἦς N 2; ἐπεὶ M. — 21 om. M 9. — 22 ἐν (om. M 7) τῇ νήσῳ δὲ γενόμενος M. — 23 ταύτην M 5. — 24 (ἐπ. δ.) ὅτι μοι καὶ M. — 25 om. M; μοι N 1. — 26 εἶτε N 2, 5, 6, Q, M; καὶ add. M.

(1) De Arabum Cretensium in insulam Leslum primis saeculi IX decennii irruptione, de-

θεῖα χειρὶ 13, τῇ 13 συνεχούση τὰ σύμπαντα 14. » Ταῦτ' οὖν 15 εἰπούσα καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνατίνασα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠθχαρίστησε· διασχοῦσα 16 δὲ μικρὸν, ἐπεὶ με πρὸς γῆν ἐωράκει σὺν ἡσυχίᾳ πολλῇ 17 νεύοντα καὶ μηδὲ 18 πρὸς αὐτὴν ἀτενίσαι τολμῶντα 19, λέγει πάλιν ἀρξαμένη 20. « Τὰ μὲν κατ' ἐμάντην 21, ἄνθρωπε, διηγησάμην, αὐτὸ δὲ σε μίαν 22 ἀποτίσαι μοι χάριν διὰ τὸν Κύριον. Ἦνίκα τοιγαροῦν 23 μέλλεις 24 εἰς νέωτα 25 πρὸς τὴν νῆσον ταύτην ἐνεκα θήρας 26 ἐκπλεῖν — οἶδα γὰρ ὡς ἤξεις πάντως, εὐδοκοῦντος 27 Θεοῦ — ἐν σκευῇ 28 λαβεῖν μοι καθαροῦ μίαν τῶν ἀχράντων δωρεῶν 29, τοῦ σώματος τοῦ 30 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 31 Χριστοῦ· καὶ γὰρ ἐξ οὗ 32 τὴν ἔρημον ταύτην κατόκησα 33, τῆς 34 τοιαύτης οὐκ ἤξιωμαι δωρεᾶς. »

17. Ταῦτ' 1 οὖν εἰρηκῖα καὶ μηδεὶ τὸ παράπαν περὶ τούτων εἰπεῖν 2 ἐντεταλαμένη, σὺν εὐχῇ με πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀπέστειλεν 3. Ἐγὼ δὲ πάντα πληρώσειν συνθέμενος, χαιρών 4 ἐξῆεν ὅτι μόν τὴν ἔφεσιν ὁ Θεὸς 5 ἐξεπλήρωσεν, ὅτι με τοιοῦτον τυχεῖν ἤξισσε θησαυροῦ 6. Κατὰ γοῦν τὸ πρόσταγμα τῆς ὀσίας, ἦνίκα πάλιν μετὰ τῶν ἐταίρων ἐμελλον ἐξίεναι πρὸς θήραν ἐλάφων 7 καὶ ἀγρίων 8 αἰγῶν, οὓς ἡ τοιαύτη νῆσος πολλοὺς καὶ 9 μεγίστους 10 τῶν ἄλλων μᾶλλον 11 τρέφει, θαῦμα καὶ ἰδέσθαι 12 καὶ διηγησάσθαι· τοῖς μὲν γὰρ ἐλάφοις τὴν χροιάν 13 εἰσι παραπλήσιοι, μεζῶν δ' ἐλάφων τὸ μέγεθος 14, τὸ δὲ κέρασ δολιχόν 15 ὅσον ἐκκαϊδεκάδωρον, οὐχ ὡς τῶν ἐλάφων ὄζοις 16 καὶ παραφάσι κομμοῦμενον 17, ἀλλ' ἰθυτενὲς ὅλον καὶ μίαν τὴν κεραίαν 18 προτεινόμενον 19. Ὡς 20 οὖν ἐμελλον 21, ὡς εἰρηται, πρὸς θήραν ἐκπλεῖν, λαβόμενος μερίδα τῆς θείας τοῦ Κυρίου σαρκὸς ἐν πυξίῳ, πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκομίζον· ἐλθὼν δ' ἐν τῇ νήσῳ 22 καὶ πρὸς τὸν οἶκον τῆς Θεομήτορος ἐκκλίνας, ταύτης 23 διήμαρτον, εἶτε παροῦσης καὶ λαθρανοῦσης, ἐπεὶ δῆπουθεν 24 συνανήθον καὶ 25 τῶν ἐταίρων τινές, εἴτ' 26 ἀπούσης, λέγειν οὐκ ἔχω, πλὴν ὅτι διήμαρτον.

18. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πρὸς τὴν ἕλην θηρευ-

reverenter accepta, — 11 om. M 5. — 12 χάριτι M 5. — 13 om. M 2; τὸ πᾶν add. M. — 14 (τ. σ.) om. M. — 15 ταῦτα M. — 16 καὶ τὸ ὄμμα εἰς οὐρανὸς τεύρασα (ἀνατίνασα M 5) ἠθχαρίστησε διαλιποῦσα M. — 17 πολὺ N 4. — 18 corr. M 8. — 19 αἰδὸς γὰρ μόν κατεῖχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἦν ἔτικτε μέγεθος ἀρετῆς add. M. — 20 λέγειν (λέγει M 4-6) ἀρξαμένη πάλιν M. — 21 εἶπεν add. M; ὡ add. N 3-6, Q. — 22 ταύτην add. M. — 23 μετὰ ταῦτα M. — 24 om. M 1, 2, 5, 8. — 25 (εἰς ν.) om. M. — 26 (ἐν. θ.) θήρας χάριν M; μέλλεις add. M 1, 2. — 27 εὐδοκιομύοντος M 6. — 28 σελένκει M 6. — 29 μερίδων M. — 30 om. M 5. — 31 (Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ) om. M. — 32 ὅπου N 2-6, Q. — 33 ὠκῆσα M. — 34 om. N 2-6, Q.

17. — 1 ταῦτα M. — 2 εἰπεῖν π. τ. M. — 3 ἀφήκεν M. — 4 χάριεν M 8. — 5 (ὁ Θ.) om. N 3; in marg. corr. N 4; μόν Θεὸς τὴν ἔφεσιν Q. — 6 ὅτι τοιοῦτον ἤξιαμαι τυχεῖν (τ. ἦ. M 7) θησαυροῦ καὶ ζώων ἀγρίων θηρευτῆς ὡν ἀνθρώπων γέγονα εἰ μὴ προσήκει μᾶλλον ἀγγέλου καλεῖν M. — 7 τε add. M. — 8 om. M 2. — 9 om. Q. — 10 μεγάλους M 6. — 11 μάλιστα M. — 12 ἰδεῖν τε M. — 13 χρεῖαν M 7. — 14 δὲ τὸ μέγεθος ἢ κατ' ἔλαφον M. — 15 in marg. notat Q: τὸ μακρὸν. — 16 in marg. notat Q: κλάδοις. — 17 κομμοῦμενος M 3, 5. — 18 καιρίαν Q. — 19 καὶ διὰ μίας τῆς κεφαλῆς περαινόμενον M. — 20 ἦς N 2; ἐπεὶ M. — 21 om. M 9. — 22 ἐν (om. M 7) τῇ νήσῳ δὲ γενόμενος M. — 23 ταύτην M 5. — 24 (ἐπ. δ.) ὅτι μοι καὶ M. — 25 om. M; μοι N 1. — 26 εἶτε N 2, 5, 6, Q, M; καὶ add. M.

que eorum duce Nisiri nulla est in Chronicis memoria.

VITA

Rogat ut eucharistia sibi afferatur;

E

qua, post annum,

reverenter accepta,

F

-σότητες

VITA

σοιτες¹ ὤρμησαν, ἐγὼ δὲ διαλαθὼν² πρὸς τὸν ναὸν ἐπενόστουν³· καὶ δὴ παρεσθῆ⁴ τὸ ἱερὸν ἀνέφανε⁵ γύναιον, τὸ χιτώνιον περιβεβλημένον, ὅπερ πρότερον εἰλήφει παρ' ἐμοῦ⁶. Εἰς γῆν δέ μου ἔβριση⁷ ἐαυτὸν⁸, ἔδραμε καὶ σὺν δάκρυσι πόρωθεν ἔλεγε· «Μηδαμῶς⁹, ἄνθρωπε, μὴ¹⁰ τοῦτο ποιεῖ, τὸ θεῖον δῶρον ἐπιφερόμενος· μὴ¹¹ φλέξης με τὴν ἄθλιαν, ἀτιμάζων¹² τὰ θεῖα.» Λαβρομένη¹³ γοῶν μου¹⁴ τοῦ χιτῶνος, ἀνέστησεν· ἐγὼ δ'¹⁵ ἐξήγαγον τοῦ κόλπου μου¹⁶ τὸ πεξίον σὺν τῇ δεσποτικῇ σαρκί. Πεσοῦσα δ'¹⁷ εἰς γῆν ἐκείνη¹⁸, τὸ θεῖον ἀπέλαβε καὶ θρήνοις καὶ δάκρυσι τὴν γῆν καταβρέχουσα¹⁹ ἔλεγε²⁰· «Νῦν ἀπολύεις²¹ τὴν δούλην σου, δέσποτα, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὅτι μου τὴν ἄφραση τῶν ἁμαρτημάτων ἐν ταῖς χερσὶν ἔλαβον· νῦν, ὅπου κελεύεις σου τὸ²² κρᾶτος οἰχίσομαι.»

Luc. 2, 29.

migrat ad Dominum;

19. Ταῦτ' οὖν¹ εἰποῦσα καὶ τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανὸν² ἐπὶ πολλῶν³ διατείνασα, μετ' ἐσχῆς με πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀπέστειλεν. Ὅλιγας δὲ⁴ Β θηρεύσαντες ἡμέρας καὶ δαυιλῆ⁵ θήραν ἀγρεύσαντες⁶ ἐπιστρέφοντες⁷· κἀκεῖνοι⁸ μὲν⁹ ὤρμησαν πρὸς τὸ πλοῖαριον, ἐγὼ δ'¹⁰ ἔτρεχον, τῆς μακαρίας τὴν εὐχὴν¹¹ συνοδοιπόρον λαβεῖν. Γενόμενος δὲ κατὰ τὸν ναὸν¹² εἶτα περιβλεπόμενος¹³ θεάσασθαι ταύτην, ὁρῶ κατὰ τὸν τόπον, ἐνθα καὶ πρὶν ἐωράκειν αὐτήν, μεταλλάξασαν¹⁴. Περὶ οὖν καὶ ἀσπασάμενος τοὺς τιμίους αὐτῆς¹⁵ πόδας, καὶ δάκρυσι¹⁶ καταβρέξας¹⁷, ἐνεὸς¹⁸ εἰστήκειν ἐπὶ πολλὸν διαπορούμενος, ὃ, τι καὶ διαπράξομαι¹⁹. Σὺ φρον²⁰ μὲν²¹ οὖν ἦν²²

καὶ συμφέρον ἄρα²³ δάκρυον ἱκετεύσαντα²⁴ D τὸν Θεὸν καὶ δυσωπῆσαντα τὴν ὄσιν, αἰτήσαι²⁵ τὴν οἰκονομίαν τοῦ πράγματος καὶ καθὼς²⁶ ἔδοξεν²⁷ ὑποπυργῆσαι τῷ θεῷ προστάγματι²⁸· εἰ δὲ τοῦτον²⁹ δὴμαρτον, δεύτερον ἐχρῆν (τὸ δὴ λεγόμενον) μετιέναι πλοῦν (1), τοῖς ἐταίροις τὸ δρᾶμα κοινώσασθαι, τάφω καταβείναι σὺν αὐτοῖς τῆς μακαρίας³⁰ τὸ λείψανον, ὑμνήσαντας³¹ ὅση δύναμις· ἀλλ' ὡς εἶκοι, δυσθήρατον χρεῖμα τὸ σωφρονεῖν³². Ὅθεν κατὸς³³ τοῦ καλοῦ διημάτηκα καὶ τοῦ πρέποντος³⁴· ἀγροικία δὲ³⁵ καὶ φρενῶν ἐλαφριά³⁶ (τί γὰρ ἂν κωνηγὸς καὶ ιδιώτης διανοήθην καινότερον³⁷;) τολμηρὸν τὴν πεποιήκα, λίστει μὲν ὡς ἐδόκουν, πλην ὡς εἶκοιεν³⁸ οὐκ ἀρέσκον Θεῷ³⁹. Τὴν γὰρ ταύτης⁴⁰ ἀποτερέμμενος χεῖρα καὶ λινῶν⁴¹ περιειλήσας ὄφασματι⁴², κατήλθον⁴³ εἰς τὴν ναῦν.

sepelitur a venatore,

qui manum eius amputat.

Navis miraculo in porta haeret,

20. Βαθείας γοῶν¹ ἐσπέρας ἀναγθέντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὴν ὁδὸν πετάσαντες ἐφερόμεθα· αἰσῶν τε τὸν ἀνέμων πνεύτων ἐξ ὁδοῦς ὥσπερ ἱπτάμενοι προσοδοκοῦμεν² πρῶθην ἤξιν εἰς Εὐβοίαν. Ὡς δὲ διέφρασαν³ ἡμέρα, πάλιν Ε εὐρέθημεν εἰς τὸν αὐτὸν ἐστώτες λιμένα, καθάπερ ὑπ' ἀγκυρας ἢ τινος ἰχθύος ναυκράτου τῆς νῆος ἐχομένης. Φόβος οὖν ἔλαβεν ἅπαντας καὶ δέος καὶ ἀλλήλους περισκοποῦντες σντήρομοι τὴν αἰτίαν ἐπιτοῦμεν τοῦ πράγματος, διερευνώμενοι καὶ ἀνακρίνομεντες, μήποτε τὸν ἀνηκέστῳ ἡμῖν πεπραγμένῳ, δι' ὅπερ εἰργόμεθα. Ὡς δὲ⁴ ἄλλος ἄλλο διαπορούμενος ἔλεγε, σνεῖς ἐγὼ τὸ τολμηθῆν, λαθὼν ἅπαντας⁵ ἀνῆλθον εἰς τὸν ναὸν καὶ θέμενος τὴν χεῖρα πρὸς

18.—¹ θηρεύοντες N 3.—² λαθὼν Q.—³ in marg. nota Q: ὀπανεχόρον.—⁴ παραχρημα M.—⁵ ἀνεφάνη M (ἐφάνη M 2).—⁶ ἡμῶν M.—⁷ καταβαλόντος M (καταβαλλόντος M 5).—⁸ ἐμαυτὸν M 2, 3, 4, 6, 7, 9.—⁹ μηδαμῶς ἔλ. M.—¹⁰ om. N 3.—¹¹ καὶ add. M.—¹² ἀτιμάζω N 6.—¹³ λαβρομένη N 6.—¹⁴ μοι N 6; (γ. μ.) οὖν M.—¹⁵ δὲ M.—¹⁶ om. N 6.—¹⁷ δὲ N 2-6, Q; (σ. δ.) κἀκεῖνη πεσοῦσα M.—¹⁸ om. M.—¹⁹ βρέχουσα M 3, 4, 6-9.—²⁰ φέρει γὰρ οὐ λάπη μόνον ἀλλὰ καὶ ἡδονὴ δάκρυον οἶνεϊ τὸ ταπεινὸν καὶ πολυπενθὲς δηλοῦσα τῆς ἡμῶν φύσεως M, et N 5 in margine.—²¹ ἔλεγε add. M.—²² (σ. τ.) τὸ σὺν M.

C 19.—¹ ταῦτα M.—² πρὸς οὐρ. τ. χ. N 3, Q.—³ ἐπὶ π. εἰς οὐρανὸς M.—⁴ τινος add. M.—⁵ τὴν add. M.—⁶ ἀγ. θ. Q.—⁷ (ἀγ. θ. π.) συσχόντες ἐπαρηχόμεθα M.—⁸ κἀκεῖνος M.—⁹ om. M 6.—¹⁰ δὲ N 2-6, M.—¹¹ (ὠρμησαν - εὐχὴν) ἢ πρὸς τὸ πλοῖον εἶχεν ὁδὸς ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ μέγα θήραμα τὸ ἐμὸν ἔλεον τὴν εὐχὴν ταύτης ἐθέλων (om. M 6) M.—¹² περὶ N 2-6, Q.—¹³ περιβλεπόμενος M 3, 5; ὡς ἴδοιμι ταύτην ὃ ἄξιον ἐκείτης χαρᾶς δρᾶμα ἐμοῦ δὲ δακρύων add. M.—¹⁴ κειμένην οἶμοι νεκρῶν M, et al. manu N 5 loco metall. περὶ. —¹⁵ τοὺς ὁραίους ὄντως (om. M 1, 5, 8) φιλῆσας M.—¹⁶ δάκρ. τε M.—¹⁷ αὐτοῦς add. M.—¹⁸ ἐνεὸς N 1, 5 et 4 corr., M 6.

—¹⁹ πράξαιμι M 1, 2, 4-9; διαπράξαιμι M 3.—²⁰ σφόν M.—²¹ supra lin. Q.—²² om. M 5, 8.—²³ συμφ. ἄρα καὶ N 4, 6; συμφ. καὶ N 3; ἄρα καὶ συμφ. εἰς Q; ἄρα////N 5.—²⁴ ἐξίλεοσάμενος M.—²⁵ (δυσ. - αἰτήσαι) δεηθέντα τῆς μακαρίας αὐτῆς ἐπιτρέψαι M.—²⁶ ὥσπερ M.—²⁷ ἔδειξεν N 2-6.—²⁸ (τ. θ. π.) ταύτη θελήματι (om. M 9) θέλω M.—²⁹ ταύτης M 2, 5, 6, 7, 9; αὐτῆς M 1; ταύτη M 3.—³⁰ (δεύτερον - μακαρίας) κατὰ δεύτερον τὸ ἀδόμενον πλοῖον τοῖς ἐταίροις ἐχρῆν τὸ δρᾶμα κοινώσασθαι καὶ τάφω σὺν αὐτοῖς καταβείναι τῆς ὄσιν M.—³¹ ὑμνήσαντες N 2-4, 6.—³² (τ. σ.) ἢ τοῦ εὐέχοντος ἐν πολλοῖς γνώσας M.—³³ καὶ αὐτὸς corr. N 5; αὐτὸς M.—³⁴ καλὸν τε καὶ πρέποντος διημάτῳ.—³⁵ om. Q.—³⁶ κωνηγῆτι N 2-6, Q.—³⁷ ὅμως add. Q; (κων. - καινότερον) καὶ μέγα (om. M 6) διανοήθην ιδιώτης καὶ ἐπὶ περὶ M 4, 6, 7, 8) θήραν ἐπισημένους ἀνῆρ M.—³⁸ (ὡς ἔ.) om. M.—³⁹ καθὼς αὐτὸ τὸ πέρας ἔδειξεν· ἐπὶ ἡμῶν καλὸν φαι (φρηι M 6) τὸ καλὸν οὐ καλὸς γινόμενον add. M. Cf. GREGOR. NAZIANZ., Or. XXXIII, P. G., t. XXXVI, p. 531 G.—⁴⁰ αὐτῆς M.—⁴¹ ὁδὸν M.—⁴² om. M.—⁴³ κατέρχομαι M.

20.—¹ οὖν N 2, 4-6.—² προσοδοκοῦμεν N 1.—³ ἐφρασαν N 2, 4; ἐφρασαν Q.—⁴ δὴ add. N 6.—⁵ (λ. ἀπ.) om. Q.

Codd. M.

20. Βαθείας γοῶν¹ ἐσπέρας ἀναγθέντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὸ ἰστίον πετάσαντες ἐφερόμεθα. Αἰσίως² δὲ τὸν ἀνέμων πνεύτων, ὥσπερ τῆς νῆος ἱπτάμενης, ἄμα φωτὶ τὴν Εὐβοίαν καταλαβεῖν ᾄθημεν. Τὸ δὲ ἦν ἀτεχνῶς μάταιον· ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἦν, ἐν τῷ αὐτῷ ὄντες λιμένι πάλιν εὐρέθημεν καὶ ἡ ναὸς ἐφίκει πεπεδηθεῖσαι, πάσαις τε κόπαις καὶ ἀνέμοις ἦν ἀπειθής. Δέος οὖν ἔλαβε πάντα καὶ εἰς ἀλλήλους ὠρώμεν, τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος οὐκ ἔχοντες συμβαλεῖν. Ὅψὲ δὲ μοι τὸ³ τῆς θείας χεῖρός ἐπὶ νοῦν ἔλθον καὶ διανοηθείς, μήποτε τοῦτο εἴη δ' ἀνθέλκει τὴν ναῦν λαβὼν ταύτην καὶ λαθὼν ἀνῆλθον εἰς τὸν ναὸν⁴ καὶ παραθεῖς αὐτὴν τῷ λοιπῷ σώματι, κατήλθον εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐθὺς ἐλνώμεθα.

20.—¹ οὖν M 6.—² corr. in ras. M 3; αἰσίως M 1, 5, 6, 7, 8, 9.—³ om. M 1, 2, 5.—⁴ (λαβὼν - ναὸν) om. M 3, 4.

(1) Proverbium. APOSTOLI Cent. V, 98: Δεδοίχθαι ὅτι ἀποτεχνῶν τις οὐρίον κόπαις πλεῖ.

LEUTSCH-SCHNEIDEWIN, Corpus Paroem. graec., t. II, p. 362.

τῶ

A τῷ τῆς ἁγίας σάματι, κατήλθον εἰς τὸ πλοιάριον· διακελευσάμενος δὲ τοῖς σὺν ἐμοὶ τῆς πορείας ἠρχόμεν⁹.

donec manus illa reposita est.
21. Ὡς δὲ ἐξήλθομεν ἐπὶ πολὺ, πτηνὴ τις ἦν ἢ σκάφη λοιπὸν τῆς δθόνης, πληρουμένης τοῦ πνεύματος, καὶ ἀκόλυτος ἢ ὁδὸς καὶ εὐθεία· καὶ τότε¹ ἐγὼ διεξῆεν τοῖς ἑταίροις τὸ δρᾶμα καὶ ὡς εἶρον τὴν μακαρίαν καὶ ὡς τὰ κατ' αὐτὴν ἀνήγγειλεν² καὶ τὸ τῆς θείας δωρεᾶς καὶ τὴν αὐτῆς κοίμησιν καὶ ὅτι τὴν χεῖρα ταύτης³ ἔχων εἰσῆεν ἐσπέρας καὶ δι' αὐτὴν ἐκρατούμεθα τάχα κἄν⁴ ἠλπίσομεν πλεῖν, καὶ νῦν ὅτι περ εἰκότως⁵ εὐθροποῦμεν, ἐπειπερ ἀπεθέμην⁶ τὸ λείψανον. Ταῦτ' οὖν ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ πολλὰ⁷ καταμεμφόμενοι, πρήμναν τε εὐθέως ἐκρούσαντο καὶ σπουδῇ πολλῇ⁸ πρὸς τὴν Πάρον ἀνέστρεφον· καὶ πάντες ὁμοῦ δρόμῳ πρὸς τὸν ναὸν ἐχωροῦμεν, διορροδοῦντες μὲν καὶ τρέμοντες, πίστει δὲ θαροῦντες ὁμοῦ προσῆμ⁹· καὶ τὸν μὲν τόπον εὔρομεν ἤδη¹⁰ τῆς θέσεως ὥσπερ τὸν τόπον τοῦ σώματος διασφύζοντα, γέγονε δ' ὁ νεκρὸς ἀφανής. Θάμβος οὖν ἔλαβεν ἅπαντας καὶ τρόμος καὶ τῆδε κάκεισε διεθέομεν, περισκοποῦντες, περιβλεπόμενοι, μή ποῦ μετέπεσεν, ἢ ἀνεβίω, καὶ πᾶσαν τὴν ὄλην καὶ τὰ ἄλλα περιεθόμενον ἐξιχνεόντες, εἴ ποῦ τὸ θεῖον ἐκεῖνο κειμήλιον κρύπτεται¹¹, δελταῖοι καὶ ἀνόητοι καὶ παχύδεσμοι ἄνθρωποι καὶ ὄντος

ἀκίχητα (1) διώκοντες¹², τῶν θεῖων ὄντες θαυμάτων ἀμήτοιοι, μὴδὲ τῷ τοῦ Ἐλισσαίου δυσωπούμενοι θαύματι, δεῖ τοὺς ἐκ τοῦ¹³ τῶν Σύρων βασιλέως συλλαβεῖν τοῦτον ἐκπεμφθέντας μέσον αὐτῶν ἐλάνθανεν ὢν, ἀορασία τε περιβαλὼν τούτους εἰς Σαμάρειαν ἦγεν καὶ τῷ βασιλεὶ παρέδιδον. Ἐὼ γὰρ λέγειν τὸ¹⁴ τοῦ μεγάλου θαυματουργοῦ, δεῖ τοὺς ἀνιχνεόντας αὐτὸν πρὸς τὸ συλλαβεῖν ἐν τῷ ὄρει προσευχόμενος ἐλάνθανε δεινὸς οὐβείας (2). Διαμαρτήσαντες οὖν τὴν τούτῳ τοῦ τιμίον τῆς μακαρίας λειψάνου (φησὶ) κατήλθομεν εἰς τὴν ναὸν καὶ ἀναχθέντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀπήειμεν οἰκαδὲ, δοξάζοντες καὶ ὑμνοῦντες¹⁵ Θεὸν τὸν ἐκάστοτε ποιοῦντα παράδοξα καὶ ἐξαισία.»

22. Ταῦτα, ὡς ἀνωτέρω μοι λέλεκται, διηγησάμενος ὁ μακάριος ἐκεῖνος καὶ μέγιστος ἄνθρωπος, δεκῶ¹ προσησφαισάτο, μήποτε λήθης βοηθῶ² παραπέμψαι τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν μηδὲ προφάσει προφασισόμενον³ συγῆσαι τὸ θαῦμα, τὴν τε θεῖαν νέμεσιν⁴ καὶ τῆς δσίας τὴν ἀγανάκτησιν ἐφορώμενον. Πυθθανομένη δὲ μοι τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτῆς τελευτῆς, ἴνα καὶ συγγραφή πάντως τῷ θαύματι καὶ τελεῖται τὸ ταύτης μνημόσνον, ὁ ἱερός ἐκεῖνος ἔλεγεν ἄνθρωπος· «Πολλὰ μὲν ὡς ὄρας, ἀγαπητέ, τοῦ διηγήματος παραλέλειπται· καὶ γὰρ ἐχρῆν καὶ τὸ γένος καὶ τὴν ἐν τῇ νήσῳ πᾶσαν

VITA

4. Reg. 6, 18.

Nicetam Symeon obtestatur

E

B
Corpus sanctae evanescenti.

9 ἐρχόμεν N 5.

21. —¹ τότε N 4. —² ἀνήγγειλα N 2-6, Q. —³ ταύτην Q. —⁴ καὶ N 2-4, 6. —⁵ ὅτι N 2, 3, 5, 6, Q. —⁶ ἀποθέμην N 6. —⁷ μετὰ τῆς σιωπῆς add. N 5. —⁸ ὅτι N 3. —⁹ προσῆμ N 1; πρόσμην N 2-6, Q. —¹⁰ ἐτι corr. N 5. —¹¹ κέκρυπται N 3, Q. —¹² καὶadd. N 2-6, Q. —¹³ ὅτι N 2-6, Q. —¹⁴ ὅτι N 3-6, Q. —¹⁵ τὸν add. N 3, 4.22. —¹ ἄρα N 2-6, Q. —² βοηθῶ N 2, 3, 5, 6, Q. —³ προφασισόμενος M 6. —⁴ in marg. notat Q: νέμεσις ἕβρις μέμψις.

21. Ὡς γὰρ τοῖς ἑταίροις πλεῖν διεκελευσάμην, ἤλατο ἅπτον ἢ ναὺς καὶ πτηνὴ τις εἶναι παραδόξως ἐδόκει, τῆς δθόνης τοῦ¹ πνεύματος ὑποπιπλαμένης, ὁδοῦ² τε ἀληθῶς εἰχόμεθα· καὶ τότε διεξῆεν ἐγὼ τοῖς ἑταίροις τὸ δρᾶμα³, ὡς εἶρον τὴν μακαρίαν, ὡς τὰ κατ' αὐτὴν μοι πάντα ἀνήγγειλεν, ὡς τῆς θείας δωρεᾶς μετέσχη, εἴτα καὶ ὅπως κοιμηθεῖσαν εὔρομοι· καὶ τελευταῖον τὸ μέγα τόλμημα, ὡς τὴν χεῖρα ταύτης ἀφέλοιο, δι' ἣν καὶ ἡ ἐπισχεῖς τῆς νηὸς ἦν, καὶ ὅπως ἀποδοθεῖσα πάλιν καὶ τὴν ναὸν εὐθέως ἔλυσε. Ταῦτα ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, πολλὰ τε ἡμᾶς τῆς σιωπῆς ἐμέμφοτον καὶ πρήμναν εὐθέως ἐκρούσαντο, σπουδῇ τε πολλῇ πρὸς τὴν Πάρον ἀνέστρέφομεν καὶ πάντες ὁμοῦ⁴ πρὸς τὸν ναὸν ἐχωροῦμεν, δεῖ τε κατεχόμενοι καὶ πίστει παρακροτούμενοι. Ἐργισάμενοι οὖν τὸν μὲν τόπον εὔρομεν ἐτι τῆς τοῦ σώματος θέσεως ἀποσφύζοντα τύπον, γέγονε δὲ ὁ νεκρὸς ἀφανής. Ἐκλήξισ οὖν ἔλαβεν πάντας καὶ τῆδε κάκεισε περιεθόμενον, περισκοποῦντες, περιβλεπόμενοι, αὐτὸ τὸ τῶν κνῶν ποιοῦντες ἡμεῖς⁵ οἱ θηρευταί⁶, ὀνηλατοῦντες τὴν μακαρίαν, μή ποῦ μετέπεσεν ἢ ἀνεβίω. Καὶ⁷ τοῦτο γὰρ οὐκ ἀνέλπιστον ἦν ἐπὶ βίον τοιαύτη καινοτομία καὶ ἀρετῆς θαύματι· ἄλλα τε καὶ ὅλας ἐξιχνεόντες, εἴ ποῦ τὸ θεῖον ἐκεῖνο κειμήλιον κρύπτεται⁸, οὐδὲν τὸ παράπαν εὔρεῖν εἶχομεν. Οὐκ οἶδα, εἴτε⁹ τοῦ Θεοῦ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο μεταθέντος σῶμα, ἐνθα φίλον αὐτῷ, εἴτε μένοντος μὲν¹⁰ ὄπον καὶ ἦν, ἡμῶν δὲ ἰδεῖν κωλυθέντων, ἴνα καὶ μεῖζων ὁ μισθὸς γένοιτο τῇ διαμαρτίᾳ τοῦ ποθομένου. Οὕτως οὖν τοῦ τιμίον φημί¹¹ λειψάνου τῆς μακαρίας ἀποτηχόντες κατήλθομεν¹² εἰς τὴν ναὸν καὶ ἀναχθέντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀπήειμεν οἰκαδὲ, δοξάζοντες τὸν Θεὸν τὸν ἐκάστοτε ποιοῦντα παράδοξα τε καὶ ἐξαισία.

22. Ταῦτα, ὡς ἀνωτέρω¹ λέλεκται διηγησάμενος ἐκεῖνος ὁ μακάριος² τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ δεκῶ³ προσησφαισάτο μὴ λήθης βοηθῶ⁴ παραπέμψαι τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν μηδὲ κατὰ πρόφασιν ἠντιναοῦν σιωπῇ τὸ θαῦμα καλύψαι καὶ μὴ⁵ ἀνάγραπτον αὐτὸ τῷ αἰῶνι παντὶ δωρήσασθαι, τὴν τε θεῖαν νέμεσιν καὶ τῆς δσίας⁶ τὴν ἀγανάκτησιν ἐφορώμενος⁷. Ἐμοῦ δὲ πυθθανομένου τὸν τε χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς, ἴνα καὶ συγγραφή πάντως τῷ θαύματι καὶ ἡ μνήμη δι' ἔτους τελεῖται, ὁ ἱερός ἐκεῖνος ἄνθρωπος· «Πολλὰ, εἶπεν, ὡς ὄρας, ἀγαπητέ, τοῦ διηγήματος παρα-

21. —¹ ὅτι M 1-6. —² ἰδοὺ M 5. —³ καὶ add. M 3. —⁴ δεκῶ add. M 8, 9, N. —⁵ ὅτι M 2. —⁶ θηρευταί M 6. —⁷ ὅτι M 5. —⁸ κέκρυπται M 7; θεῖον ἐπιπύται M 8. —⁹ οὔτε M 6. —¹⁰ ὅτι M 2. —¹¹ φησὶ M 4, 8. —¹² κατήλθομεν M 6.

22. —¹ μοι add. M 4, 6-9. —² ὅτι M 1, 2, 5; ὁ μακ. ἐκεῖνος M 9. —³ ὅτι M 8. —⁴ ἁγίας M 7. —⁵ ἐφορώμενος M 4, 7-9; ἐφορώμενον M 6.

(1) Ἀκίχητα, quae assequi non possumus. Iliad., BHG. 715, P.G., t. XLVI, p. 948. P, 75. — (2) Vita S. Gregorii thaumaturgi,

αὐτῆς

VITA

αὐτῆς διεξελεῖθαι ἄσκησίν τε καὶ κάκωσιν καὶ ὅπως πρὸς τὰς τῶν ἀντικειμένων ἐχθρῶν δι- γρόνισται πικτεύουσα⁵ προσβολάς. Ἄλλὰ⁶ τί πάθω, τοῦ προστεχόντος τῇ μεγάλῃ μὴ κατὰ τὸν μέγαν ὄντος Ζωσιμῶν (1), ὃς ἠπίστατο βίους καὶ ἀγῶνας ἀνιχνεύειν⁷ καὶ κατορθώματα, τοῦ- ναντίον μὲν οὖν ὀρεστροφος καὶ παχύς⁸, τῶν τοιοῦτων ἀνήκοος. Πλὴν ἐν⁹ τοῦτο¹⁰ διὰ μνή- μης εἶπεν, ὡς ἔλεγεν, ὅτι¹¹ εἴη¹² φθινοπόρου καιρὸς καὶ πρὸς τὸν νοέμβριον. Πλὴν ἀγαπι- τὸν τὸ καὶ γραφῇ τὸν βίον τῆς μακαρίας παρα- δοθῆναι καὶ μὴ λήθης καταχρῶσθαι βουθ¹³· τὴν δὲ μνήμην σπουδαῖοι πάντως ἄνδρες καὶ ζηλωταὶ ταύτης εὐκαίρως ἐν ἡμέρᾳ, καθὼς ἀρέσκει, τάξωσιν¹⁴ ἑορτῆς. Τίνα γὰρ εὐκλειαν προσθήσει¹⁵ καὶ δόξαν ἐγκώμια καὶ πανηγύρεις, οἷς τῶν οὐρανῶν ἡ¹⁶ βασιλεία καὶ τὰ αἰδία κε- κλήρωται ἀγαθά, εἰς ἃ ποθοῦσι καὶ τῶν ἀγγέ- λων τὰ τάγματα παρακῆναι¹⁷; πλὴν εἰ μὴ ζῆλον ἄρα τοῖς συνοῦσι¹⁸ καὶ δόξαν Θεῷ καὶ μακαρισμὸν αὐτῶν τῶν μνημονευομένων· οὕς

ut histo- riam illam litteris mandet.

1 Petr. 1, 12.

B

γὰρ ὁ βίος ἐδόξασεν, εἰκότως καὶ μακαρίζει¹⁸ D καὶ σεμνώνει διαγγελλόμενος.¹⁹

23. Ταῦτα ὁ μέγας ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἡμῖν In Cretam παραθέμενος καὶ παρακαλέσας ἐπεικῶς ἐξα- proficisci- πέστειλεν. Αἰσίον δὲ τῶν ἀνέμων πνευσάντων, τῇ tur Nicetas. ἐπαύριον κατήχησεν¹ εἰς τὴν Δίαν² (2). Τοῦτο τῆς ἐν Πάρῳ καταγωγῆς ἡμῶν τὸ περιβλεπτο κέρδος, τοῦτο τῆς ἐπὶ Κρήτην πορείας παρ' ἐλ- πίδας ἐμπόρευμα· οὗτος ὁ βίος τῆς μακαρίας Θεοκτίστης, αὐτῆ ἡ ἄσκησις καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τὸν κοσμοκράτορα Eph. 6, 12. τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου ἀλία καὶ ἀντι- παράταξις. Ἐγὼ δὲ παρήλθον ὑπακοὴν πληρῶν καὶ τὸ χρέος ἀφοσιούμενος· ἐξ οὗ τί ἂν γίνωτο³; Πολλὰ μὲν οὖν⁴ καὶ ἄλλα, τρία δὲ ταῦτα καὶ μέγιστα· αὐτῷ μὲν τῷ τούτῳ⁵ χορηγῶ τε καὶ πρῶτάνει Θεῷ ἕνως, ἐξομολόγησις καὶ δόξα· τῇ ὅσα δὲ μακαρισμὸς παρὰ τοῦ λόγον καὶ τὸ ἐτήσιον σὺν εὐφημίᾳ μνημόσυρον· καὶ τοῖς γράψανιν ἡμῖν ὁ μεγαλόδοτος καὶ μέγας ἡμῶν Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς τῆς προθυμίας δαφιλεῦ-

E

⁶ om. N 2-6, Q. — ⁶ bis scribit Q. — ⁷ N 2-6, Q, M; ἀνιχνεύων N 1. — ⁸ καὶ add. N 4, 5. — ⁹ om. N 2, 6. — ¹⁰ τούτου N 2. — ¹¹ ἔτ' N 1. — ¹² ἦν N 5. — ¹³ τάξω- σιν N 3-6, Q. — ¹⁴ προσθήσω Q. — ¹⁵ ἡ τ. οὐρ. N

2-6, Q. — ¹⁶ παρακ. τ. τ. N 2-6, Q. — ¹⁷ συνοῦσι N 6. — ¹⁸ (κ. μ.) om. N 4. — ¹⁹ κατηχήσθημεν N 3. — ²⁰ Δίαν Q. — ²¹ γένοι- το N 2-4, 6. — ²² om. N 2-6. — ²³ τούτω N 2, 6.

Codd. M. λέλειπται. Καὶ γὰρ ἐχρῆν καὶ τὸ γένος καὶ τὴν ἐν τῇ νήσῳ⁷ πᾶσαν αὐτῆς ἄσκησιν ὅπως τε πρὸς τὰς τῶν ἀντικειμένων ἐχθρῶν⁸ ἠγρόνισται προσβολάς, ταυτὶ πάντα γνώριμα εἶναι ἔδει. Ἄλλὰ τί πάθω, τοῦ τῇ μεγάλῃ (ψησίῳ) ἐντεχόντος μὴ κατὰ τὸν μέγαν ὄντος Ζωσιμῶν, ὃς ἠπίστατο βίους καὶ ἀγῶνας ἀνιχνεύειν καὶ κατορθώματα; τοῦναντίον μὲν οὖν ὀρεστροφος καὶ παχύς ἄν- θρωπος καὶ τῶν⁹ τοιοῦτων ἀνήκοος. Πλὴν ἐν τοῦτο διὰ μνήμης εἶπεν, ὡς ἔλεγεν, ὅτι φθινοῦσης ὀπώρας ὁ καιρὸς ἦν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν νοέμβριον¹⁰. Ἄλλ' ἀγαπητὸν πάντως τὸ καὶ ἀπλῶς οὕτω γραφῇ τὸν βίον τῆς μακαρίας παραδοθῆναι εἰς πολλῶν ψυχῶν τῶν ἐντευξομένων ὠφέλειαν· τὴν δὲ μνήμην οἱ σπουδαῖοι καὶ¹¹ φιλέοργοι¹² τῶν ἀνδρῶν καθ' ὃ βούλονται καὶ φίλον αὐτοῖς τοῦ χρόνου τάξωσιν. Οὐδὲν γὰρ, ὅσα γε εἰς τὴν¹³ μνημονευομένην, τὸ κατὰ τῆς τῆς ἡμέρας τὴν αὐτῆς¹⁴ μνήμην ἑορτάζεσθαι, ὅσταν οὐδὲ αὐτὸ τὸ πανηγυρίζειν ὕλως· τίνα γὰρ εὐκλειαν προσ- θήσει καὶ δόξαν ἐγκώμια καὶ πανηγύρεις, οἷς τῶν οὐρανῶν ἡ βασιλεία καὶ τὰ αἰδία κεκλήρωται ἀγαθά, εἰς ἃ ποθοῦσι καὶ αὐτὰ τῶν ἀγγέλων¹⁵ τὰ τάγματα παρακῆναι; πλὴν εἰ μὴ ζῆλον ἄρα τοῖς συνοῦσι¹⁶ καὶ κέντρον εἰς ἀρετὴν αὐτοῖς τε τοῖς πανηγυρίζουσι μισθὸν προξενήσει.¹⁷

23. Ταῦτα ὁ μέγας ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἡμῖν παραθέμενος καὶ ἄλλα προσθεὶς τὰ πρὸς σωτηρίαν συντείνοντα ἐξαπέστειλεν. Ἐπιφόρων δὲ ἀνέμων πνευσάντων, τῇ ἐπιούσῃ κατήχησεν εἰς τὴν Δίαν, ἐξ ἧς εἰς Κρήτην. Ταῦτα δὲ πάντως τῆς ποικίλης ἦν καὶ πανσόφου προνοίας ἔργον Θεοῦ, τὸ τὸν μοναχὸν ἐκεῖνον ἡμᾶς ἰδεῖν, τὸ ἐντεχεῖν αὐτῷ καὶ εἰς λόγους ἔλθειν ἀκοῦσάς τε παρ' αὐτοῦ, F ὅσα ἐκεῖνος πάλιν παρὰ τοῦ θηρατοῦ μάθοι, ἃ καὶ μᾶλλον σοφῆν ἔχει καὶ παραδόξον τὴν οἰκο- νομίαν, τὸ τὴν ὅσαν ἰδεῖν καὶ ἐν καιρῷ τοιοῦτω ἰδεῖν¹⁸ ὅτε καὶ τὰ τοῦ τέλους ἐγγίχοντα ἦν ὥστε μὴ λαβεῖν τηλικούτου βίον κοινοφελές διήγημα, τὸ λειτουργῆσαι αὐτὸν λειτουργῆμα τοιοῦ- του, τῆς τοῦ Θεοῦ φημι δωρεᾶς, τῇ ταύτης ἀξία, τὸ θανοῦσαν ἰδεῖν καὶ τὸ ἐπὶ τῇ χειρὶ δοῦσαι τόλ- μης ἔργον ὁμοῦ καὶ πίστεως¹⁹ καὶ δι' αὐτὴν πάλιν ἄλλον προβῆναι τρόπον οἰκονομίας θαυμα- σιώτατον, καθ' ὃν ἡ τε τῆς μακαρίας οἰκειώσις πρὸς Θεὸν δὴλῃ γέγονε, ταῦν τε ἐπέχουσα κλα- πείση χειρὶ καὶ πάλιν ἀποδοθείση λύουσα, γνώμης τε δοκιμασία τῶν συνθηρατῶν καὶ συμπλῶν καὶ ψυχῶν ἐδγενῶν δὴλωσις, οἱ κρείττους²⁰ ὄκνον παντὸς ὀφθέντες ἐκοῦσίον τε πάλιν ὑποστροφῆν προτιμήσαντες διὰ μόνην περιουσίαν πίστεως, αὐτοὶ μὲν ταύτης ἀπηρισμένοι τὸν μισθὸν ἀπέ- χον²¹, τὸ δὲ μεῖζον πάντων ἡ θεῖα πρόνοια στρέφουσα τε καὶ ποικίλλουσα ἦν, τὸ τὴν ἄλιαν ὀφθῆναι καὶ κρείττω ταφῆς, ἀτε ὅλως ὑπὲρ ἀνθρώπων ζήσασαν, μᾶλλον δὲ λόγοις οἷς αὐτῇ οἶδεν ἡ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς βαθέως οἰκονομοῦσα καὶ διεξάγουσα. Τοῦτο τῆς ἐν Πάρῳ καταγωγῆς ἡμῶν καὶ τῆς ἐπὶ Κρήτην πορείας τὸ μέγα καὶ²² παρ' ἐλπίδας ἐμπόρευμα. Οὗτος ὁ βίος τῆς μακαρίας Θεο- κτίστης. Αὐτῆ ἡ ἄσκησις οὐ γυναιξὶ μόνον²³ ἀλλὰ καὶ ἀνδράσιν αὐτοῖς μιμήσασθαι χαλεπή. Οὕτως ἡ ἀσθενὴς φύσις, τὸ εὐτελὲς γύναιον, οὐδὲν πλέον εἰδὸς ἰστοῦ καὶ ἡλακότης, πρὸς τὰς ἀρχὰς τε καὶ²⁴ ἐξουσίας διηγωνίσαστο καὶ τὸν παλαιὸν ἐνίκησε περυστήν, ἐνδυναμωθὲν καὶ αὐτὸ²⁵

⁷ νόσω M 5. — ⁸ om. M 1, 7. — ⁹ om. M 7. — ¹⁰ νοέμβριον M 1, 3, 5. — ¹¹ ἐντευξόμενοι οἱ φίλ. M 2. — ¹² corr. M 8, prius φιλέοργον. — ¹³ τὸ M 4. — ¹⁴ εὐατηῆς M 7. — ¹⁵ ἀγαθῶν M 6. — ¹⁶ συνοῦσι M 1, 2, 5, 8, 9. — ¹⁷ 23. — ¹⁸ (καὶ ἰδεῖν) om. M 1. — ¹⁹ κ. π. ὁμοῦ M 6, 7. — ²⁰ τοῦς add. M 1, 2, 5. — ²¹ εἶχον M 7. — ²² om. M 1, 2. — ²³ μόνους M 7. — ²⁴ τῆς add. M 1, 2, 5. — ²⁵ (καὶ αὐτὸ) om. M 1, 2, 5, 8.

(1) Zosimas monachus qui S. Mariam Aegyptiacam in deserto obviam habuit. BHG. 1042. — (2) Δία quae et Νάξος, Supra, n. 9.

A σοι τὴν ἀμοιβὴν⁶, προσβείαις τῆς παραγράφου ἢ δόξα σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ παραγίῳ πνεύματι, αὐτοῦ μητρὸς τῆς Θεοτόκου, τῶν θεοειδῶν ἀγγέλων καὶ πάντων ἁγίων, ὅτι αὐτοῦ⁸ ἐστὶν ἀμήν. AUCTORE H. D.

⁶ διατριβὴν N 6. — ⁷ τῶν add. N 2-4, 6, Q. — ⁸ αὐτῷ N 4; ὡν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων corr. N 2. — ⁹ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων N 2; δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας N 3; ὡν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας N 4; ὡν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων N 5, 6; δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Q.

ἀπὸ ἀσθενείας (τὸ τοῦ Παύλου καθ' ὥραν εἰπεῖν) καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον ἐν πολέμῳ, εἰς δόξαν καὶ ἀνεσιν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ⁹ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει τιμὴ καὶ προσκνήσις σὺν τῷ ἀνάγκῳ πατρὶ καὶ¹⁰ ζωοποιῷ πνεύματι, ὡν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων · ἀμήν.

⁹ om. M 2. — ¹⁰ τῷ add. M 6.

DE S. THOMAÏDE LESBIA

MATRONA CONSTANTINOPOLI

COMMENTARIUS PRAEVIUS

SAEC. X

H. D.

Epitome

1. Thomaïdem Lesbiam cum Lesbia Theoctiste coniungere placet, cuius cum nulla notitia ad decessores nostros pervenisset, suo loco omissa est. E vivis enim excessit die prima ianuarii, licet eo die eius commemoratio in synaxariis inscripta non sit. Die tamen tertio solum alicuius Θεωμαΐδος nomen paucis in codicibus legitur (1), quod Thomaïdis Lesbiae esse, etsi non certum, probabile tamen videtur. Hanc genuerunt parentes diu steriles, Michael et Cale, qui mox insulam patriam relinquentes, cum jilia Constantinopolim appulerunt. Vingtī quattuor annos nata, Thomaïs Stephano cuidam iungitur matrimonio, multumque a viro aspero et truculento patitur. Moritur interea Michael, mater autem saeculo valedicit, et postquam in cella angusta precibus, vigiliis et ieiuniis vacaverat, monasterio Deiparae praeficitur, prope ecclesiam Sancti Mocii sito, cui nomen erat Μικρὰ Ῥωμαίων. Thomaïs vero vitam ducit sanctissimam, iniurias et vexationes a coniuge illatas patientissime ferens, urbis ecclesias, praecipue templum Deiparae in Blachernis assidue visitans, plurimos a variis languoribus liberans. Moritur aetatis anno tricesimo octavo, deponiturque in ecclesiae monasterii Deiparae Μικρὰ Ῥωμαίων vestibulo, hoc ipsa deposcente, donec divina Providentia, ita aiebat, in me mirabilia operetur. Quadraginta autem elapsis diebus, postquam iam plurima miracula patrata erant, in ecclesiam sacrum eius corpus translatum est, ubi deinceps aegroti non pauci sanitatem receperunt.

Vitam S. Thomaïdis;

2. Vitam S. Thomaïdis nacti sumus in codice bibliothecae Nationalis Florentinae, Conventi soppresi B I, Camaldoli 1214 (=A), membraneo, saec. XIV exarato (2), qui inter varias sanctarum Vitas, fol. 49-59*, Vitam S. Thomaïdis continet, die 1 ianuarii legendam. Ita tradita est ut paucis in

locis emendatione egeat. Qui Thomaïdis Vitam scripsit sanctam se vidisse nullo loco prodit, et pauca certe praeter miracula quae in vita et post mortem patravit comperla habet. Omnia autem multis verbis enarrat, nec res ita apte disponit ut eadem hinc inde non iteret. Vitam Thomaïdis litteris mandavit regnante Romano II, seu annis 959-963. Laudat enim (c. 25) τὸν τῆς πορφύρας κλάδον, τὸν εὐθαλέστατον Ῥωμανόν. Non statim post sanctae obitum calamum sumpsit, quod vel ex eo colligitur quod narrat mulierem quandam ἀριδα iconibus ornatam supra tumulum sanctae erexisse (c. 23), ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν περισφύζεται εἰς τὸ μέγιστον ἐκείνης μνημόσνον, qua formula res non adeo recentes exprimuntur. Utinam perspicue dixisset quae de miraculis alio loco (c. 25) notat: μέχρι γὰρ καὶ δύο καὶ δέκα χρόνων οὐκ ἐπαύσατο τὰς λάσεις ἐπιτελεῖν... ἀλλὰ καὶ μέχρι καὶ σήμερον τοῖς θεομῶς ἐπικαλουμένοις αὐτὴν οὐ παύεται τὰς λάσεις ἀφρόνοις δωρεαῖς ἐπιχορηγεῖν. Haec ita interpretanda videntur ut miracula quae retulit hagiographus spatio duodecim post obitum sanctae annorum patrata fuerint; illud tamen quod postremo loco narravit non fuerit ullimum, nec sanctam omnibus eam fervide implorantibus opitulari desiisse. Haec non satis definita sunt ut de anno quo Thomaïs obiit certiores fiamus. Nullum tamen certum in Vita indicium est, longum ab illius obitu temporis spatium effluxisse, nec multum a vero recessurum putamus qui Thomaïdem primis saeculi X decenniis vixisse contenderit. Constantinopoli scripta est Vita Thomaïdis, ut tum verba ἐκ τῆσδε τῆς μεγαλοπόλεως (cc. 19, 22), tum diligens locorum census testantur.

3. Praeter Vitam Thomaïdis adducimus etiam eiusdem laudationem quae inter opera Constantini Acro-

(1) Synax. Eccl. CP., p. 367. — (2) Anal. Boll., t. XV, p. 406. Novemberis Tomus IV.